

VERENIGING VOOR
KERKRENTMEESTERLIJK
BEHEER IN DE PKN

22e jaargang

nummer 2

Februari 2022

KERKBEHEER

De toekomst van de pastorie

*Bram van Dam over de afwezigheid
van pastorieën in Den Haag*

*In gesprek met Wim van den Brandt
over het verduurzamen van de pastorie*

HEEFT UW KERKELIJKE GEMEENTE EEN HYPOTHEEK NODIG?

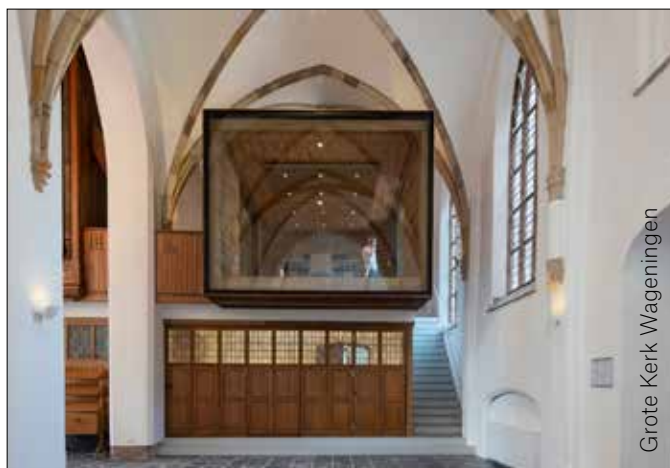

Bij Stichting Kerkelijk Geldbeheer kennen we de kerkelijke markt als geen ander! Veel kerkelijke gemeenten hebben dit al ervaren en hebben hun financiering tot volle tevredenheid bij SKG ondergebracht.

Bij SKG kunt u terecht voor:

- ⚡ een nieuwe financiering
- ⚡ oversluiten huidige financiering
- ⚡ passend advies voor uw kerkelijke gemeente

Vraag een vrijblijvend gesprek aan (0182) 58 80 00 of kijk voor meer informatie skggouda.nl.

Grote Kerk Wageningen

VAN
HOOGEVEST
ARCHITECTEN

Westsingel 9
3811 BA Amersfoort

bureau@vanhoogevest.nl
www.vanhoogevest.nl

Kerkrentmeesters in Noord-Holland, Groningen, Drenthe en Friesland

SBKG-NN is de vraagbaak
voor kerkeigenaren
in Noord-Nederland

Laatste kans!
Regel uw
SIM-aanvraag 2023-2028
Bel met Ineke
058-212 35 92

058 -212 3592
info@sbkg-noordnederland.nl
www.sbkg-noordnederland.nl

Wij begeleiden u bij:

- onderhoud / restauratie / verbouw / herbestemming
- gebouwenbeheer / groen en duurzaam
- subsidie- en fondsaanvragen / financiering

SBKG
Noord-Nederland

KERKBEHEER

INHOUD

Voorzitterskolom Plaatselijke Geldwerving anno 2022:	
de beschroomdheid voorbij	5
Kalender voor kerkrentmeesters	6
Agenda	6
De afwezigheid van pastorieën hindert ons niet	7
Hoe ga je om met de verduurzaming van de kerk?	9
Kerkmarkt & Orgelbank	11
De toekomst van de pastorie	12
Maandelijkse cartoon	15
Opinie Hij slaat zijn vleugels uit als een adelaar	16
Vraag van de kerkrentmeester Het uitreiken van onderscheidingen, hoe werkt dat nu?	17
VKB Partner Van Hoogevest Architecten	18
Predikant en kerkbeheer Jan Willem Overvliet	20
Uit het bestuur	22
Afscheidsinterview Jan Dirk Wassenaar	24
Actueel	26
Terugblik Actie Kerkbalans 2022	28
Onderscheidingen van de VKB	30
PKN Onderscheidingen	31

Verduurzaming van de pastorie

In het dorp waar ik woon staat naast de kerk een statige, oude pastorie. Een kast van een huis, met veel kamers en grote raampartijen. Al jaren is het pand niet meer in het bezit van de kerk. Het is van de hand gedaan toen onze kerkelijk gemeente geen predikant meer kon beroepen.

Was het nog wel in gebruik geweest als pastorie, dan was het een goed voorbeeld geweest van een pand dat een blok aan het been van de gemeente zou kunnen worden. Om een dergelijk pand te onderhouden en te zorgen dat het voldoet aan de huidige – en toekomstige maatschappelijk gangbaarheid – is niet eenvoudig en zeker niet goedkoop.

Onlangs wisselde het pand van eigenaar en de nieuwe bewoners hebben de grote ramen voorzien van nieuwe dubbele beglazing. Ongetwijfeld levert dit een grote energiebesparing op. Het kan dus wel. Elke stap is er één.

In dit nummer van *Kerkbeheer* staat de pastorie centraal. Hopelijk helpt het u als college bij het maken van afwegingen rondom het aanhouden of afstoten van de pastorie en het doen van aanpassingen met het oog op duurzaamheid.

Wilnanda Hukom
Eindredacteur

Colofon

Bestuur VKB

Drs. F.H. Buddenberg, Zoetermeer, voorzitter
G. Koffeman, Oudewater, vice-voorzitter
Mr. P. van den Boogaart, secretaris en 2e penningmeester
Drs. H. van der Wal, Heino, 2e secretaris
Drs. H. van der Burg, Westerbroek, penningmeester
Ir. B.P. de Wit RTD, Sprang-Capelle, lid
Ir. G.G. van Dijk, Rotterdam, lid

Ereleden

D.G. Bijl, drs. G. van Soest,
mr. P.A. de Lange en drs. C. de Raadt

Redactie

J.M. Aarnoudse, hoofdredacteur,
W.J. Hukom, eindredacteur, E. van Rijssen,
N.J.M. de Jong en N. Breukhoven

Redactieraad

Mr. P. van den Boogaart, voorzitter,
dr. M. van der Meulen, Y. Teitsma
en M. de Heer

VKB Bureau

Vrieseweg 82,
3311 NX Dordrecht
E-mail: info@kerkrentmeester.nl
Telefoon: 078 - 639 36 66
Website: www.kerkrentmeester.nl

Postadres administratie en redactie

Postbus 176,
3300 AD Dordrecht

Abonnementen

Abonnementsprijs per jaar voor leden
van de VKB: € 32,40 per abonnement.

Abonnementsprijs voor niet-leden:

€ 38,65 per abonnement. Deze prijzen zijn exclusief 9 procent btw.

ISSN 1568-8712. Abonnementen lopen van 1 april t/m 31 maart. Opzegging kan tot uiterlijk 4 weken vóór de aflooptdatum. Er verschijnen 10 nummers per jaar (juli/augustus en november/december zijn gecombineerde nummers).

Oplage & druk

5.000 ex. © februari 2022 - Verloop drukkerij

Foto omslag

iStock

VKB - IN DIENST VAN DE KERK

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de Protestantse Kerk in Nederland (VKB) is op 1 januari 2005 opgericht. De Vereniging is de voortzetting van de Vereniging van Kerkvoogdijen in de Nederlandse Hervormde Kerk (VVK) en het Landelijk Verband van Commissies van Beheer in de Gereformeerde Kerken in Nederland (LVCB).

Leden van de VKB kunnen zijn: gemeenten, welke behoren tot de Protestantse Kerk in Nederland, te weten Protestantse Gemeenten, Hervormde Gemeenten, Gereformeerde Kerken en Evangelisch-Lutherse Gemeenten, of federaties van deze gemeenten.

Deze leden worden in de VKB uitsluitend vertegenwoordigd door het college van kerkrentmeesters. Het ledenbestand van de VKB omvat ruim 93 % van alle bij de Protestantse Kerk aangesloten plaatselijke gemeenten.

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer is een zelfstandige organisatie. Zij werkt wel ten dienste van de Kerk, maar neemt een onafhankelijke positie in ten opzichte van de Protestantse Kerk in Nederland.

Het doel van de VKB is drieërlei:

- belangenbehartiging voor de leden door deelname aan onderhandelingen over arbeidsvoorwaarden binnen de kerk (voor medewerkers en predikanten), door participatie in organen en organisaties die van belang zijn voor kerkbeheer en door een rol te spelen in de beïnvloeding van ontwikkelingen binnen de kerk, zodat overal waar beleid gemaakt wordt voor of in de kerk het kerkrentmeesterlijk perspectief meespeelt;
- optreden als service instituut door het aanbieden van diensten die aansluiten op de behoeften van de leden;
- optreden als kennisinstituut door middel van deskundigheidsbevordering en het verzamelen, ontsluiten en ter beschikking stellen van informatie die voor colleges van kerkrentmeesters van belang is.

TEGEN DE

WIND IN

STIJGEN

VLIEGERS

HET HOOGST

DRIEBERGEN
accountants

fris | scherp | helder

T 071 402 16 21

algemeen@driebergenaccountants.nl

www.driebergenaccountants.nl

TOINE DAELMANS

**LUIDKLOKKEN
&
TORENUURWERKEN**

Stipdonk 16, 5715 PC Lierop

☎ Toine Daelmans: 0492 54 55 77

☎ Ralf van Veghel: 06 460 656 21

info@daelmans.com - www.daelmans.com

Vragen over kerkbeheer?

Neem eens een kijkje in de kennisbank
op onze website.

► mijnvkb.kerkrentmeester.nl/kennisbank/

Mensen

Gebouwen

Geld

Organisatie

Plaatselijke Geldwerving anno 2022: de beschroomdheid voorbij

Uit de enquête onder kerkrentmeesters over plaatselijke geldwerving blijkt dat lokale kerkrentmeesters voor ondersteuning veel verwachten van de Dienstenorganisatie (DO) en de VKB. Tegelijk blijkt zowel ten aanzien van de DO als de VKB dat er geen duidelijk beeld is van wat deze op het gebied van ondersteuning bij de plaatselijke geldwerving kunnen betekenen. Beide organisaties zijn bij de kerkrentmeesters wel naamsbekend, maar er is niet in beeld wat zij op het gebied van de plaatselijke geldwerving aan dienstverlening te bieden hebben. De Raad voor de Plaatselijke Geldwerving (RPG) is niet tot nauwelijks bekend.

Er is alle aanleiding voor dat de DO en de VKB uit hun schaduw treden om een actieve rol in de ondersteuning, stimulering en activering van de plaatselijke geldwerving te spelen. Dat betekent dat er in snel tempo een concreet en uitgewerkt pakket aan dienstverlening op het gebied van plaatselijke geldwerving ontwikkeld moet worden, dat aansluit bij de behoefte van voldoende gemeenten. Inmiddels zijn er afspraken gemaakt tot de vorming van een werkgroep 'Intensivering Plaatselijke Geldwerving' met twee mensen uit de DO en twee mensen uit de VKB om voor de komende 4 jaar (2022-2026) een samenhangend actieplan uit te werken.

Tot zover het proces, maar het gaat natuurlijk primair om de inhoud. Een contact ten behoeve van geldwerving is nooit 'slechts' een geldwervingscontact maar altijd een contact vanuit de kerkelijke gemeente. Er moet sprake zijn van een integrale aanpak. Geen geldwerving zonder visie op kerk-zijn en gemeente-opbouw. Hier komt de rol van predikanten, kerkenraden en de aansturing van vrijwillige pastorale, missionaire en diaconale medewerkers in de gemeente in beeld. Zij zijn de ambassadeurs en de zorgverleners vanuit de inhoud. Zij vertegenwoordigen 'het verhaal' van deze gemeente. Wie zijn we, wat doen we, en waarom? Wat kunnen we voor u, voor jou betekenen?

Daarnaast is het ook van belang dat jong en oud bekend worden met wat alles kost. Niet slechts in de vorm van een jaarrekening, die veel mensen niet snappen. Maar ook in de vorm van verhalen. Wat komt er kijken bij een kerkdienst, bij een uitvaart, bij een leerhuis, etcetera. Waarom heeft de kerk betaalde en onbetaalde medewerkers, die veel van de activiteiten begeleiden en doen? En waar moet het geld eigenlijk vandaan komen wat daarmee is gemoeid?

Dit is het verhaal dat kerkrentmeesters moeten vertellen, maar alleen in goede samenhang met de inhoud van het samen kerk-zijn ter plaatse. Daarbij komt vanzelf ook in beeld welke ambities er zijn. Nieuwe projecten bijvoorbeeld, die kansrijk lijken mits er menskracht en geld beschikbaar zijn.

Ook van ambities kunnen inspirerende wervende verhalen gemaakt worden. Als je je eigen verhaal op orde hebt, dan is de drempel om te vragen mee te doen een stuk lager. Waarom maken plaatselijke gemeenten niet gewoon elk jaar een sociaal jaarverslag waar het nodige wordt verteld over bezoekwerk, pastoraat, aantal uitvaarten, groeps-werk, kerkdiensten en dergelijke?

Tenslotte nog een paar praktische tips. Relatie gaat vooraf aan donatie. Differentieer daarom in doelgroepen. Niet hetzelfde 'verhaal' en dezelfde 'brief' of hetzelfde 'app-bericht' naar iedereen. Dat vraagt om een analyse van de donateurs die je potentieel kunt of wilt benaderen. Dat houdt in dat je bijvoorbeeld goed moet nadenken welke 'parel' van je kerk-zijn voor de betreffende doelgroep van belang is. Naast doelgericht benaderen is het ook van belang om het mensen zo makkelijk mogelijk te maken hun bijdragen digitaal te geven en contactloos te collecteren via bijvoorbeeld apps. Zorg dat we overal in de kerk het amateurisme voorbij raken.

Structuren die in de weg zitten voor innovatie moeten benoemd worden en waar mogelijk worden opgeruimd. De aanpak van Paulus spreekt mij persoonlijk erg aan. Paulus ging het gewoon doen, zijn innovaties in de gemeente in praktijk brengen en hij ging het later verantwoorden op een Apostelconvent, maar wel aan de hand van de geboekte resultaten (Handelingen 15).

Handleiding voor kerkrentmeesters

De *Handleiding voor kerkrentmeesters* is hét naslagwerk en voor iedereen die in dienst van de kerk bezig is met de facilitaire ondersteuning van het gemeentewerk.

De kosten voor de *Handleiding* zijn € 14,50 (inclusief btw) (VKB-ledenprijs € 13,05)

KALENDER

Kalender voor kerkrentmeesters

Februari

- Registratie toezeggingen Kerkbalans 2022;
- Inventarisatie van de opmerkingen van de Kerkbalanslopers en deze, indien dit noodzakelijk mocht zijn (bijvoorbeeld opmerkingen van pastorale aard), doorgeven aan de overige leden van de kerkenraad;
- Mededeling in het kerkblad over een indicatie van de resultaten van de Actie Kerkbalans 2022;
- Bespreking van deze resultaten in het college van kerkrentmeesters;
- Uiterlijk 31 maart 2022 instandhoudingssubsidie aanvragen bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed;
- Betalen maandnota.

Maart

- Bedanken van de gemeenteleden voor de toezegde bijdrage voor Actie Kerkbalans in de vorm van een publicatie in het kerkblad en daarbij een overzicht van de eerste meer definitieve resultaten van de Actie Kerkbalans;
- Rappelleren van gemeenteleden die hun toezegging voor de betreffende termijn, indien die verstreken is, nog niet hebben betaald;
- Activeren van de gemeente voor de Paascollecte, indien in uw gemeente gehouden;
- Bespreking van de cijfers van de voorlopige jaarrekening in het college van kerkrentmeesters;
- Uiterlijk 31 maart 2022 instandhoudingssubsidie aanvragen bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed;
- Betaling Maandnota.

AGENDA

Cursussen en webinars VKB van start

Voor het gehele kalenderjaar 2022 zijn er (online) cursussen en webinars voor kerkrentmeesters beschikbaar. De eerste webinar vindt plaats op donderdagmiddag 3 maart van 16.00 tot 17.15 uur. Deze webinar is speciaal ontwikkeld voor gemeenten met wijkgemeenten. Jos Aarnoudse, directeur van de VKB, gaat in deze webinar in op knelpunten van beleid en beheer in gemeenten met wijkgemeenten. De inschrijving is reeds geopend en kerkrentmeesters die dit gratis webinar willen bijwonen kunnen zich inschrijven via de website www.kerkrentmeester.nl (klikken op 'Academy').

Kerkrentmeesters die op deze datum zijn verhinderd kunnen ook kiezen voor deelname op twee andere momenten. In de aanmeldmogelijkheid zijn deze data te vinden.

Andere cursussen en webinars

Op de website staat een aantal cursussen vermeld. Er zijn cursussen en webinars over de volgende onderwerpen: kerkelijk vastgoed, administratie, beleid en ontwikkeling, orgel, verzekeringen, energie in kerkgebouwen, besturen van grotere gemeenten en een introductiecursus voor nieuwe kerkrentmeesters.

Er zullen nog andere cursussen worden toegevoegd. Zodra die gereed zijn, zullen we de informatie en aanmelding vermelden op de *Academy*-pagina op www.kerkrentmeester.nl maar ook in de nieuwsbrieven zullen de cursussen te vinden zijn.

Meer informatie

Neem voor meer informatie over de webinars en cursussen contact op met Adam van Bergeijk.

E-mail: a.vanbergeijk@kerkrentmeester.nl

Telefoon: 0657 000 817

De afwezigheid van pastorieën hindert ons niet

In gesprek met Bram van Dam, penningmeester van het college van kerkrentmeesters van de Protestantse Gemeente te 's-Gravenhage

Tekst Jos Aarnoudse **Beeld** Elly van Dam, Bethlehemkerk Den Haag

In oktober 2021 organiseerden we in Dubbeldam een expertmeeting over de toekomst van de pastorie. Omdat we gehoord hadden dat er bij de Protestantse Gemeente Den Haag een interessant beleid was ontstaan, nodigden we ook hen uit. De penningmeester van het college van kerkrentmeesters, de heer Bram van Dam, was bereid mee te doen. Alle reden om hem ook nu nog eens aan het woord te laten over hoe het in Den Haag gaat.

Huisvestingsbeleid

Kun je iets vertellen over het huisvestingsbeleid voor predikanten van de Protestantse Gemeente Den Haag?

Van Dam: "We hebben in Den Haag elf kerkgebouwen. Daarvan staan er drie op afstand, omdat die in gebruik zijn bij een stichting. In de andere acht vinden kerkelijke activiteiten plaats. We hebben gezamenlijk tien predikantsplaatsen op dit moment. Die zijn verdeeld over de wijkgemeenten aan de hand van een verdeelsleutel die ontleend is aan het aantal deelnemers aan de Actie Kerkbalans. We hebben nog maar twee pastorieën in eigendom, waarvan er één wordt bewoond door een predikant en één tijdelijk wordt verhuurd. Dit is niet door een heel bewust centraal beleid tot stand gekomen. Het is in de praktijk gegroeid, waarbij onze wijkgemeenten tamelijk autonoom zijn. Natuurlijk wordt er wel naar elkaars praktijk gekeken. Achtergrond van het afstoten van pastorieën is natuurlijk wel – eerlijk is eerlijk – onze financiële situatie. Dat vraagt steeds om keuzes. De verhouding 'opbrengst levend geld' en 'operationele kosten' is scheef. We reddten het tot nu toe behoorlijk door incidentele baten (legaten en af en toe dus de verkoop van onroerend goed). De keuze is gemaakt om meer te blijven investeren in pastoraatsformatie

dan in het aanhouden en onderhouden van pastorieën. Er is één wijkgemeente die hecht aan het klassieke plaatje. Dat respecteren wij, zolang ze maar daarvoor haar eigen financiën weet op te brengen."

"Je moet in deze tijden ook als grotere kerkorganisatie echt de nodige flexibiliteit inbouwen, anders ben je kwetsbaar."

Wat was/is de achtergrond om tot dat beleid te zijn gekomen?

Van Dam: "Het was dus niet een centraal aangestuurd beleid. Maar het is per wijkgemeente zo gegaan. Er speelt wel degelijk mee dat het ook vaak de wens van de predikant was om zelf in woonruimte te kunnen voorzien. Ik ken ze niet allemaal persoonlijk, maar ik meen te weten dat bijna alle predikanten partners hebben met een betaalde baan. De meesten kunnen samen best wat geregeld krijgen als het gaat om huisvesting. Soms is er wel eens een knelpunt geweest. Dan helpen we wel in financiële zin, maar nooit structureel. Dat kan bijvoorbeeld gaan om een net iets te lange overloop met twee huizen of iets dergelijks."

Woon- en werkruimte

Hoe zit dat met woonruimte en werkruimten? Is er een speciaal beleid rond werkruimten voor predikanten?

Van Dam: "Nee, ook dat laten we aan de wijkgemeenten over. Ik zie als penningmeester natuurlijk wel dat de meeste van onze predikanten de vergoeding voor werkruimte ontvangen, dus kennelijk hebben de meesten wel een woonsituatie weten te realiseren waarbij ze ook plek hebben voor zo'n werkruimte. Bij mijn weten heeft dit nergens tot knelpunten geleid."

Bram van Dam

Ervaringen met beroepen van predikanten

Hebben jullie de ervaring dat jullie huisvestingsbeleid leidt tot discussies met te beroepen/laan te trekken predikanten, en wat is dan globaal de aard van die discussie?

Van Dam: "Ik kan me geen principiële discussies voor de geest halen. Wel soms de oplossing van praktische knelpunten bij een overgang, maar volgens mij heb je dat ook als er wel pastorieën zijn. Dat een dominee eerder begint dan dat het gezin kan overkomen bijvoorbeeld. Dat lossen we altijd wel op. Als de wijkgemeente er zelf niet uitkomt, komen ze bij ons als centraal college van kerkrentmeesters voor advies. Bij alle regelingen de hebben we uiteraard wel eindverantwoordelijkheid."

"We hebben nog vraagstukken genoeg om ons hoofd over te breken. Maar de afwezigheid van de zorg om pastorieën bevalt ons wel."

Beperkt jullie huisvestingsbeleid voor predikanten jullie wijkgemeenten bij het vinden (of vasthouden) van de predikanten die men graag in de wijkgemeenten ziet werken?

Van Dam: "Het is nog nooit voorgekomen dat dit tijdens een procedure tot afhakers heeft geleid, bij mijn weten. Wij zijn daarin natuurlijk op voorhand wel duidelijk. Dus het kan zijn dat bepaalde predikanten helemaal niet in beeld zijn gekomen, omdat ze op voorhand geen mogelijkheid zagen in eigen huisvesting te voorzien. Maar dat heeft dan weer niet geleid tot de situatie dat onze wijkgemeenten niet een predikant konden aantrekken die ze graag wilden aantrekken. Nee, ik kan het echt niet problematischer maken. Ook heb ik niet de indruk dat door een 'eigen huis' – overigens huren de meeste predikanten – er predikanten zijn blijven 'hangen' op oneigenlijke gronden. Dus wij zien niet zo'n mobiliteitsprobleem vanuit ons beleid."

De uitzondering tot regel gemaakt

Op welke manier fungeert de kerkelijke (PKN) regelgeving in jullie huisvestingsbeeld voor predikanten?

Van Dam: "Tja, zoals één van onze collegeleden het zei: 'Wij hebben de uitzondering tot regel gemaakt.' Maar misschien is de situatie in een grotestadsgemeente als Den Haag wel een uitzondering. We hebben er geen grote en principiële discussies over. Het fungeert goed en het gaf en geeft ruimte. Je moet in deze tijden ook als grotere kerkorganisatie echt de nodige flexibiliteit inbouwen, anders ben je te kwetsbaar."

Ontwikkelingen

Welke ontwikkelingen zie je voor je op dit terrein in Den Haag, wat zijn verwachtingen en wensen?

Van Dam: "We ontkomen er niet aan om natuurlijk na te denken over de toekomst op een wat langere termijn. Beredeneerd interen op vermogen is niet verkeerd, in mijn optiek, maar ook dat is eindig. We ontvangen best een toenemend aantal legaten, maar ik vind het – komend uit de accountancy – lastig om 'een gemiddelde opbrengst te verwachten legaten' in een begroting op te nemen. Er zijn stemmen om nog weer het nodige te verwachten van een *push* rond de geldwerving. Maar we moeten ook realistisch zijn. Zelfs als het ons lukt om nog weer wat meer jongere mensen bij onze wijkgemeenten te betrekken en ook de mensen te bewegen wat meer voor hun kerk te geven, dan nog zullen we in Den Haag in diverse wijkgemeenten behoorlijk krimpen. Dat is een langere termijn vraagstuk, hoe we dat met herschikking van middelen goed kunnen begeleiden. Acuter vind ik op dit moment bij ons niet zozeer het geld, maar in diverse wijkgemeenten de bemensing van het kader. Zijn er nog wel mensen genoeg om zo'n kerkgebouw, zo'n vierplek aan te sturen en de activiteiten in goede banen te leiden? Dat vind ik op dit moment voor ons zorgelijker. Het idee om daar dan weer mensen voor in dienst te nemen botst met de stop op nieuwe structurele verplichtingen. Kortom: we hebben nog vraagstukken genoeg om ons hoofd over te breken. Maar de afwezigheid van de zorg om pastorieën bevalt ons wel."

De Bethlehemkerk te 's-Gravenhage

Hoe ga je om met de verduurzaming van de pastorie?

In gesprek met Wim van den Brandt

Tekst Nico de Jong **Beeld** Wim van den Brandt, Nico de Jong

Met deze vraag en aanverwante vragen benaderden we de heer Wim van den Brandt, tot januari 2022 voorzitter van het college van kerkrentmeesters van de Hervormde Gemeente te Ede. Gedurende acht jaar was hij ouderling-kerkrentmeester in deze gemeente.

De Hervormde Gemeente te Ede

Kun je omschrijven hoe de Hervormde Gemeente Ede er uitziet met name wat betreft de omvang in wijken en predikanten?

"Ede heeft 6 wijken en daarnaast nog een preekplaats in het zorgcentrum Bethanië. Voor de genoemde 6 wijken hebben we even zoveel pastorieën in eigendom. Ik schat dat deze pastorieën voor een boekwaarde van circa 2,5 à 3 miljoen euro op de balans zijn opgenomen. Vijf pastorieën zijn vrijstaande woningen en één pastorie betreft een twee-onder-één-kapwoning. Alle woningen hebben een flinke tuin en zijn in goede staat van onderhoud."

Pastorieën

Hoe oud zijn deze pastorieën?

"De woning van de wijk Oude Kerk is relatief oud, gebouwd rond de tweede wereldoorlog. Dit huis heeft een intensieve renovatie ondergaan. Het staat op een mooie locatie in de 'goudkust'. De pastorie van de Nieuwe Kerk is een woning uit de jaren '50 van de vorige eeuw met een plat dak. Het heeft ons ruim €100.000,- gekost om dit huis weer in goede staat te krijgen. Er waren destijds lekkages, schimmelvorming, betonrot en houtrot in de kozijnen. Inmiddels zijn alle gebreken verholpen. De pastorie van de wijk Sionskerk is een groot huis, gebouwd in de jaren '80 met acht slaapkamers. De eerste predikant die er woonde had een groot gezin. De huidige predikant heeft nog één dochter thuis, dus momenteel is de woning duidelijk te groot, maar wel in goede onderhoudstoestand. De woning (twee-onder-één-kap) in de wijk Rietkampen is recent voorzien van een nieuwe keuken en is in goede staat. De pastorie van de Bethelkerk is opgeknapt met de komst van de nieuwe predikant. [Schertsend:] De badkamer heeft nog groene tegels, maar die komen vanzelf wel weer een keer in de mode. In de wijk van de Ark (Veldhuizen) hadden we twee pastorieën. Omdat deze wijken werden samengevoegd was één woning niet meer nodig. De ene pastorie konden we met moeite verkopen en de andere pastorie is grondig opgeknapt."

Leerpunten

Welke leerpunten hebben jullie hieruit getrokken?

"We hebben in het verleden bij de komst van een nieu-

Wim van den Brandt

we predikant de pastorie vaak in vergaande mate aan de wensen van de nieuwe bewoners aangepast. We zijn hiervan afgestapt. In het vervolg zorgen we dat de pastorieën altijd in goede staat zijn en blijven en we kijken vooral wat echt noodzakelijk is. Tegenwoordig hebben we binnen de gemeente een 'Werkgroep Duurzaamheid' die zich op de duurzaamheid van de kerkelijke gebouwen richt. Hun voorstellen volgen we, indien mogelijk, op. We kunnen bij de komst van een nieuwe predikant wel aan wat wensen tegemoet komen zoals bijvoorbeeld enig schilderwerk of een boekenrek in de studeerkamer, maar we gaan niet zonder goede redenen een pastorie van een nieuwe badkamer voorzien of ingrijpend verbouwen."

Duurzaamheid

Zijn de pastorieën wel voldoende duurzaam, denk bijvoorbeeld aan isolatie?

"Ik denk wel dat de meeste woningen zijn geïsoleerd. Zo is bij de oudste pastorie het dak geïsoleerd. We hebben recent een programma voor zonnepanelen op de pastorieën opgesteld. In verband daarmee hebben we een overeenkomst met de betreffende predikanten ontworpen, ►

waarbij we als gemeente zorgen voor de financiering van de panelen, die uiteindelijk ook voor ons een besparing opleveren. De panelen komen op naam van de predikant, waardoor die ook van de btw-aftrek kan gebruik maken. Bij vertrek van de predikant nemen we de panelen van de predikant over voor de waarde die ze op dat moment hebben. We hadden dit project afgelopen jaar willen realiseren, maar we werden helaas met extra heffingen voor de predikanten geconfronteerd, waardoor er extra kosten op het jaarresultaat drukten met als gevolg dat we de investering van de zonnepanelen een jaar hebben uitgesteld. We zien de pastorie verder als een huurwoning en verwachten daarom dat het tuinonderhoud door de predikant (of helpers uit de gemeente) wordt gedaan. Ook houden we het energieverbruik van de gebouwen bij, dus van zowel de kerken als de pastorieën. Aangezien de huidige pastorieën nog niet voldoende zijn geïsoleerd en niet allemaal geschikt zijn voor een warmtepomp wordt, mede gezien de hoge investeringskosten, nu nog niet gekozen voor het gasloos verwarmen van de huidige pastorieën."

Op welk moment wordt een pastorie aangepast als dat wenselijk is?

"Dat gebeurt in elk geval als de predikant vertrokken is, zodat de overlast tot een minimum beperkt wordt en er geen kosten voor vervangende woonruimte gemaakt moeten worden."

Plannen voor de toekomst

Zijn er nog plannen voor de toekomst met betrekking tot de verduurzaming van de pastorieën?

"Dat vermoed ik vooralsnog niet. We hebben er goed over nagedacht en er beleid op gemaakt. We proberen geen kosten te maken bij de komst van een nieuwe predikant en we houden het onderhoud continu op peil."

Tot slot

Heb je nog een slotopmerking voor andere colleges met een pastorie?

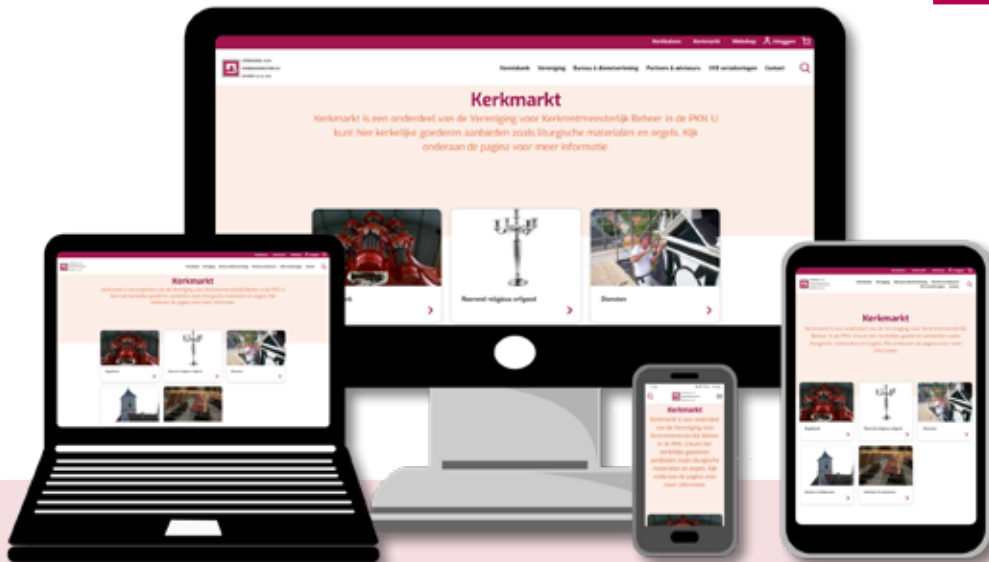
"Handel als een goed huisvader met je pastorieën. Waar je zelf op de eigen woning zou willen besparen en het comfortabeler zou kunnen maken, doe dat ook met de pastorie. Stel vooral het verduurzamen van oudere pastorieën niet uit. Overweeg bij enorm grote pastorieën verkoop en koop daarvoor in de plaats een kleinere woning. Maak gebruik van meerjaren onderhoudsplannen, zoals dat ook met kerkgebouwen wordt gedaan. Zo kom je niet voor vervelende verrassingen te staan."

"Stel vooral het verduurzamen van oudere pastorieën niet uit. Overweeg bij enorm grote pastorieën verkoop."

"Verder is er in toenemende mate een vraag naar domotica in woningen. Wees als college hier kritisch mee. Hier kunnen allerlei keuzes worden gemaakt, denk bijvoorbeeld aan draadloze netwerken, allerlei sensoren en kostbare voorzieningen. Bepaal wat minimaal aanwezig zou moeten zijn. De mogelijkheden op dit gebied zijn onbeperkt. Denk aan alarmsystemen en beveiliging. Ventilatie in een woning is wel belangrijk. Probeer met de pastoriebewoners mee te denken en maak bij het selecteren en installeren gebruik van bestaande kennis en ervaring binnen de kerkelijke gemeente."

Pastorie van de wijkgemeente Oude Kerk te Ede

Kerkmarkt

Op Kerkmarkt.nl kunnen kerkelijke gemeenten hun kerkelijke goederen ter verkoop of ter overname aanbieden. Dat kunnen bijvoorbeeld de stoelen zijn die niet meer worden gebruikt of liturgisch meubilair dat bij een kerksluiting vrijkomt. Op deze wijze kunnen kerkelijke goederen weer worden hergebruikt. Deze dienstverlening is voor kerkelijke gemeenten gratis, uitgezonderd de rubriek 'orgelbank'.

De orgelbank

DE ORGELBANK

De orgelbank van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer biedt plaatselijke kerken en gemeenten de mogelijkheid hun pijporgel te koop aan te bieden.

Momenteel zijn er in de orgelbank 6 orgels opgenomen. Eén ervan betreft een mechanisch pijporgel met 5 stemmen (foto). Het is in 1958 gebouwd door Von Beckerath oorspronkelijk voor een kerk in Hamburg. Het instrument is momenteel bespeelbaar in de Waalse kerk in Arnhem. Naast genoemd orgel zijn nog instrumenten beschikbaar gebouwd door onder andere gebr. Van Vulpen, Willem van Leeuwen en H.J. Vierdag.

De juiste specificaties vindt u in de rubriek orgelbank op onze website www.kerkmarkt.nl.

Voor vragen over de orgelbank kunt u contact opnemen met het VKB-Bureau.

Telefoon (078) 639 36 66

E-mail n.dejong@kerkrentmeester.nl

De toekomst van de pastorie

Tekst Jos Aarnoudse **Beeld** Wikimedia, Ooms Bouw & Ontwikkeling

De regelingen rond de pastorie voor predikanten stammen uit een meer eenduidige situatie, zo lijkt het. Ze zijn geënt op de situatie van een *pastor loci*, die binnen een afgebakende gemeenschap, ontzorgd ten aanzien van werkruimte en woonruimte (voor zichzelf en gezin), haar of zijn werk kan doen.

Ondertussen zijn er al een langere tijd ontwikkelingen gaande, die dit 'klassieke' beeld divers maken. Er ontstaan kerkelijke gemeenten met een specifiek profiel die een streekfunctie vervullen. Er ontstaan kerkelijke (wijk)gemeenten, die te klein zijn om dit 'complete plaatje' nog te kunnen dragen. Daaraan gekoppeld zijn er meer en meer deeltijdverbintenissen voor predikanten. Inmiddels woont ongeveer 40% van de gemeentepredikanten niet meer in een pastorie van de kerk. Het idee '*one size fits all*' werkt als maar minder, omdat er steeds minder sprake is van een 'standaard' predikantsgezin. Er treedt een afname op van kostwinnershuishoudens, ook in predikantsgezinnen. Het bezit van een eigen woning lijkt haast een *conditio sine qua non* te zijn geworden in ons land om via vermogensopbouw ook na emeritering toegang te behouden tot gewenst woongenot. Meer en meer ontstaan er andere opvattingen over de wenselijkheid van 'pastorale praktijk aan huis' (zowel bij predikanten als bij pastoranten). Van de ongeveer 900 pastorieën die in functie zijn, zal nog een aanzienlijk deel verduurzaamd moeten worden, om op termijn te kunnen voldoen aan het criterium 'maatschappelijk passend'.

Hoe duiden wij deze ontwikkelingen en welke invloed zouden ze moeten hebben op de regelgeving en de voorgeschreven arrangementen rond dit punt in onze kerk? De VKB organiseerde in samenwerking met de BNP een expertmeeting over dit onderwerp in Dubbeldam, in het najaar van 2021. Hieronder vindt u een samenvatting van de VKB-rapportage. Het gehele document kunt u vinden op de website van de VKB.

Diversiteit in wonen

Wat breed geconstateerd werd, is dat er rond de wensen en werkelijkheden met betrekking tot woon- en werkruimte van predikanten een heel divers beeld bestaat. Je kunt spreken van een veelstromenland, ondanks de uniform lijkende regelgeving.

Er zijn gemeenten waar het klassieke beeld actueel is, naar genoegen van gemeente en predikant. Maar meer en meer woont een predikant in andere plaats of wijk dan waar het kerkgebouw is gevestigd (mede vanwege stedelijke huizenprijzen bijvoorbeeld). Splitsing van woon- en werkruimte komt meer voor dan vroeger, waarbij ook aan de 'eis van nabijheid' lang niet altijd kan worden voldaan, zonder dat dit als probleem wordt ervaren. Sommige predikanten en hun gezinnen waarderen het 'bij de kerk' wonen. Anderen hechten meer aan privacy voor het gezin. Het beeld wordt onderschreven dat ook de gezinssamenstelling van predikanten divers is geworden. Dit wringt in voorbeelden, dat soms een pastorie voor een gezin met veel kinderen niet meer past (te klein) of omgekeerd een alleenstaande predikant in een kast van een woning ook niet past (te groot).

Ondertussen ervaren veel gemeenten (kerkrentmeesters) een discrepantie tussen de kosten en het vermogensbeslag dat met een pastorie gemoeid is, en de omvang van de verbintenis van een predikant.

Vroeger was een pastorie vaak direct naast het kerkgebouw gelegen

Diversiteit in predikantschap

Ondertussen wordt in de analyse rond de diversiteit in woon-arrangementen voor predikanten terecht de brug geslagen naar een diverser wordend beeld van het predikantschap zelf. Inderdaad bestaat het predikantschap als *pastor loci*, met een verbintenis van voldoende omvang, ontzorgd, wonend en werkend temidden van de 'kudde' nog steeds op vele plaatsen. En er is geen reden om aan te nemen dat dit snel massaal zal veranderen. Maar in de grootstedse gebieden en op het 'lege' platteland (kleine dorpen), mede afhankelijk van de mate van ontkerkelijking, zijn ook andere vormen van predikantschap aan het ontstaan. Daar zal het meer draaien om de termen 'bereikbaarheid' en 'beschikbaarheid' dan om 'geografische nabijheid'.

Mobiliteit

Een belangrijk onderwerp rond de pastorie is de mobiliteit van predikanten. Het op voorhand kunnen vertrouwen op geschikte woon- en werkruimte maakt de afweging om een beroep aan te nemen of naar een andere gemeente te gaan gemakkelijker. Een algemene regel dat alle gemeenten die een predikant beroepen geschikte woon- en werkruimte moeten bieden, zou op die manier positief zijn voor de mobiliteit.

Dit geldt uiteraard voor een 'geschikte' pastorie. Het moeten verhuizen naar een niet 'geschikte' pastorie (te klein/ te groot) kan echter weer belemmerend werken. In ieder geval is in een flink deel van de kerk een passende pastorie een gewaardeerde voorziening, welke de predikant ontzorgt op het punt van huisvesting.

De vraag is welk gewicht de huisvesting nu feitelijk heeft in de uiteindelijke besluitvorming tot verandering van standplaats. Gememoreerd wordt dat daarop tegenwoordig ook vele andere zaken van invloed zijn, zoals werkende partner, schoolgaande kinderen, mogelijk mantelzorg, etcetera.

Vermogensopbouw

Hoewel veel predikanten het kunnen wonen in een geschikte pastorie van de kerk beschouwen als een gewaardeerde arbeidsvoorwaarde, zit er ook een kant aan die te vaak wordt veronachtzaamd. Namelijk dat men weliswaar een relatief gematigde woonbijdrage betaalt, maar dat dit wel een volledige betaling aan derden is. Dus er is niet zoals bij het bezit van een eigen woning sprake van aflossing of vermogensopbouw door waardevermeerdering van de woning.

Dat betekent dat predikanten zich wel moeten realiseren dat zij parallel aan het bewonen van een pastorie (als zij dat doen en niet een eigen woning bewonen) op de één of andere manier aan enige vermogensopbouw dienen te doen om tegen de tijd van emeritering een basis te hebben voor de mogelijke aankoop van een eigen woning, of huur van een vrije sector huurwoning.

Oplossingsrichtingen

Terecht werd de vraag gesteld toen het thema 'oplossingsrichtingen' werd aangesneden: oplossingen voor wie, voor wat en op welke termijn? Terecht, omdat het beeld dus divers is en dus ook de dilemma's waar gemeenten en dominees voor gesteld worden nogal uiteen lopen. Er is dus niet maar één 'oplossing'.

Een belangrijk dilemma is het volgende. In verschillende gemeenten wordt gezien hoezeer de kosten voor een pastorie (zowel in termen van geld als in termen van menskracht ter beheer) en het kapitaalbeslag dat er mee gemoeid is, onevenredig zwaar gaan wegen. Stoppen met het zelf (met vrijwilligers) moeten bijhouden van een pastorie en het geld vrijmaken ter continuering van het primaire proces is dan een aantrekkelijke optie. Dat het gebrek aan menskracht om zelf pastorieën goed te beheren, speelt, wordt breder gezien. Zou je dan niet het beheer van zulke gebouwen in een kerkrentmeesterlijk samenwerkingsverband kunnen onderbrengen? Of inderdaad ermee stoppen?

Oude pastorieën zijn vaak grote panden

Andere punten die naar voren kwamen: splits de werkruimte af van de woonruimte en laat de eis van geografische nabijheid vervallen. Definieer scherper dat onder werkruimte wordt verstaan: een ontvangstruimte om pastorale gesprekken te kunnen voeren met een enkel persoon of een kleine groep (echtpaar, doopouders, etcetera). Dit tegen de achtergrond van het feit dat bureauwerk als thuiswerken in de eigen woning meer en meer maatschappelijk gangbaar is geworden.

Elke gemeente wil graag de dominee kunnen aantrekken die men graag wil. Als men bereid en in staat is daartoe een geschikte pastorie (met daar of elders een aantrekkelijke werkruimte) aan te bieden, laat dit dan vooral de vrijheid van de gemeente zijn. Maar als men daartoe niet bereid of in staat is, laat men dan vooral op een andere manier aantrekkelijk (of geboden) zijn voor de predikant die 'begeerd' wordt. Waar dan uiteraard ook bij kan horen: allerlei soorten van medewerking in het vinden van een geschikt huis en het kunnen beschikken over een geschikte werkruimte. Inclusief medewerking op het financiële vlak (waar dat kan en nodig is). Belangrijk is vooral het matchen van verwachtingen over en weer.

Normering, hoe?

Aansluitend bij het punt van de onderlinge verwachtingen rond woon- en werkruimte voor de predikant, stuiten we op de rol van regelgeving. Immers suggereren regels ►

niet een bepaalde verwachting? Is nu juist een bepaalde normering niet rustgevend? Natuurlijk dienen er duidelijke arbeidsvoorwaarden te zijn en geldt ook in de kerk een rechtvaardigheidsprincipe. Maar dat zegt nog niks over de inhoud van die duidelijkheid. Normering kan ook kaderstellend zijn, in plaats van voorschrijvend. Het gaat vooral om het schetsen van mogelijkheden, waarmee plaatselijk in alle diversiteit creatief gewerkt kan worden, in plaats van het opleggen van verplichtingen.

Vanuit de kerkrentmeesters wordt er aangedrongen op meer flexibiliteit. Als het beeld zo divers is, dient er niet gewerkt te worden met één voorgeschreven mal, maar zullen gemeenten zelf naar bevind van zaken de huisvestingvraag van de bij hen werkzame medewerkers dienen op te lossen. Ook voor predikanten. Ze zijn zelf prima in staat om daar in termen van aantrekkelijkheid en gewenste mobiliteit optimale invulling aan te geven. Wel dient een gemeente kaderstellend geholpen te worden bij de vraag welke woning en werkruimte in het huidige tijdsgewricht geacht mogen worden voor de beroepsgroep 'predikant' maatschappelijk gangbaar te zijn.

Ook bijvoorbeeld een moderne twee-onder-een-kapwoning kan als pastorie dienen

Verduurzaming

Er is duidelijk sprake van consensus over een drietrapsrakket.

Ten eerste: van belang is om nu alle pastorieën die daarvoor in aanmerking komen via met name isolatie en apparatuur (onder andere zonnepanelen) zo snel mogelijk te brengen op ten minste milieulabel B. Dit had eigenlijk al moeten, maar moet nu uiterlijk over vijftien jaar overal zijn gerealiseerd. De vijftien jaar is niet gebaseerd op een ambitie, want die zou – zeker ook voor de kerk – veel hoger moeten liggen, maar op een verwachting. Namelijk dat ondanks alle ambities, ook van de overheid en bijvoorbeeld woningcorporaties, niet veel eerder dan rond 2035 een woning met ten minste milieulabel B algemeen maatschappelijk gangbaar zal zijn. Ook grote woningbezitters gaan meestal pas over tot grootschalige verduurzaming bij hun geplande groot onderhoud. Elke versnelling in een individuele situatie, dus ook ten aanzien van pastorieën, is echter van belang. Een periode van vijftien jaar is in die zin realistisch, dat gemeenten zich dienen te realiseren dat het over vijftien jaar echt overal gerealiseerd moet zijn (vanwege het criterium 'maatschappelijk gangbaar'). In vijftien jaar is er bijna altijd wel een mo-

ment van transitie (predikant die vertrekt), zodat zeker op dat moment tot realisatie overgegaan kan worden. De ambitie zou echter moeten zijn om het zo snel mogelijk aan te pakken, ook al wordt de pastorie op dit moment bewoond. Gedurende de periode van vijftien jaar zouden predikanten die in deze periode in een pastorie wonen (na verduurzaming) mee dienen te betalen aan de investering, en wel door een deel van de (berekende standaard) energiebesparing die deze in deze periode oplevert af te staan aan de gemeente in de vorm van 'servicekosten'.

Ten tweede: doe alle pastorieën die een zodanig grote investering vergen om milieulabel B te halen, dat het voor een kerkelijke gemeente niet verantwoord is die uitgaven te doen, als het kan van de hand. Vervang die door een alternatieve woning, die passend is en wel kan voldoen aan de duurzaamheidseis van ten minste milieulabel B.

Ten derde: pastorieën waarbij milieulabel B (technisch of financieel) niet of nauwelijks haalbaar is, maar toch niet verkocht kunnen worden (bijvoorbeeld omdat ze een ensemble vormen met het kerkgebouw) dienen zo ver als mogelijk en verantwoord in de aankomende vijftien jaar verduurzaamd te worden. Als ze als pastorie in gebruik blijven, dient de predikant vanaf die tijd een relevante suppletie te ontvangen ten behoeve van de energiekosten die met deze pastorie gemoeid zijn.

Aanbevelingen

(in willekeurige volgorde, door het bestuur van de VKB overgenomen)

1. Verduurzaming

Neem de aanbevelingen uit de bijlage 'Energie-arme pastorie' als uitgangspunt voor een voorstel aan het GOP (Georganiseerd Overleg Predikanten) ter realisering.

2. Onderzoek

Laat VKB en BNP in 2022 onderzoek doen bij hun respectievelijke achterbannen om kwalitatief en kwantitatief beter inzichtelijk te krijgen wat de denkbeelden en praktijken zijn rond de toekomst van de pastorie en het voorzien in woon- en werkruimte bij zowel predikanten als bij colleges van kerkrentmeesters.

3. Aanpassing regels

Doe een voorstel ter aanpassing van de regels rond woon- en werkruimte zodat deze meer in lijn zijn met de inmiddels gegroeide veelkleurige praktijk.

4. Voorlichting

Laat VKB, BNP en DO (Dienstenorganisatie) een rol spelen om samen met relevante partners voorlichting te geven over de mogelijkheden voor predikanten ten aanzien van vermogensvorming, hypotheek, kopen en huren van woningen, gedurende de actieve ambtsperiode als wel ten tijde van emeritering.

5. Samenwerking beheer

Onderzoek als VKB de mogelijkheden om tot samenwerkingsvormen of ontzorgingsarrangementen te komen voor het beheer van pastorieën.

schaapsound

Grote Kerk Nijkerk
LED DISPLAYS, KERK-TV EN GELUID
DRAADLOZE BEDIENING VAN GELUID EN KERK-TV

KERKGELUIDSINSTALLATIES | PRESENTATIE/KERKTV
AKOESTIEK | NETWERK/WIFI | VERLICHTING | DOMOTICA

Zwolle | Ridderkerk | Roermond
www.schaapsound.nl

Hij slaat zijn vleugels uit als een adelaar

Tekst Jos Aarnoudse Beeld Pixabay

Wij krijgen best met een zekere regelmaat mailtjes of belletjes van kerkrentmeesters die het niet meer zo zien zitten. Soms zijn we dan ook zelf als VKB de kop van jut. Omdat iets niet helemaal goed is gegaan, of te lang duurt, of omdat we contributie innen (en 'niet duidelijk is wat we daar eigenlijk voor doen') of iets aan onze leden vragen.

Soms is de landelijke kerk de sigaar, of de overheid, of de kerkenraad, of de dominee ('die het allemaal nog niet begrijpt hoe penibel het is'), en zo voorts. Hou me ten goede: allemaal heel beschaafd en invoelbaar. Het heeft niks van wat er vandaag op sociale media aan onvrede rond gaat. Hoewel: de drempelverlaging om ongenoegen om te zetten in boosheid op 'instanties' gaat ook de kerk niet voorbij. Maar over het algemeen voel je de vermoeidheid, teleurstelling en frustratie soms echt: het groeit ons boven het hoofd. Voor de grap zeggen we dan wel eens onder elkaar op kantoor: wie gaat deze keer het pastorale gesprek voeren? Maar dat heeft dan wel een serieuze ondertoon. Want we doen dat meer en meer: maar eens bellen en mensen hun verhaal laten vertellen. Kerkrentmeesters hebben voor hun taken soms ook pastorale zorg nodig. Waar doe ik het allemaal voor? In welk perspectief staat dit werk? Hoe blijf ik het met een beetje vreugde volhouden?

Diverse analyses geven aan dat een grote zorg in veel (wijk) gemeenten is: wie gaan de essentiële taken vervullen die nodig zijn om een kerk te runnen? Dan is soms het geld helemaal niet zo het probleem, maar de bemensing. Een kleine groep voelt zich verantwoordelijk, maar wordt ouder en voelt steeds weer de plicht terugkomen om dan nog maar weer aan te treden in bestuur of college of voor uitvoerende taken. Maar de spoeling wordt dunner en dunner, lijkt het. Dan kun je als landelijke kerk en als landelijke kerkrentmeestersvereniging wel mooie ideeën lanceren over toekomstgericht kerk-zijn en kerkbeheer, dit en dat, maar onze grootste zorg is gewoon de alledaagse uitvoering in de praktijk. Dat begrijp ik maar al te goed. Ondertussen zijn die 'mooie ideeën' er wel voor bedoeld om die gemeenten die nog niet zo ver zijn op tijd de bakens te laten verzetten, zodat ze voorkomen dat ze ook met de handen in het haar komen te zitten.

Maar daar heb je als eenzame kerkrentmeester, die het in de loop van de afgelopen jaren al wel onder de handen zag afbrokkelen, niet zoveel aan. Waar heb je dan wel wat aan? Een luisterend oor uit Dordrecht? Ach, een pleister op de wonde. Nee, realiteitszin, gelovig uit handen geven, en nieuwe kracht putten uit het idee dat God toch wel doorgaat met zijn werk, ook als onze kerk kleiner wordt, minder kan, en ik misschien ook wel op een zeker moment gewoon moet stoppen. "Hij geeft de vermoeide kracht, zelfs jonge strijders raken uitgeput, maar wie hoopt op de HEER, krijgt nieuwe kracht. Hij slaat zijn vleugels uit als een adelaar" (Jesaja 40:29-31). Vroom gepraat waar je geen kerk mee runt? Zou zomaar kunnen. Misschien moeten we dan ook stoppen met het 'runnen van onze kerk'. Kun je beter doen wat je hand vindt om te doen, op een manier waar je nog vreugde aan ontleent en waardoor je ook aardig blijft voor elkaar. En dan maar zien wat er gebeurt. Misschien kunnen die 'mooie ideeën' uit Utrecht en Dordrecht daar dan nog een beetje bij helpen. Ik hoop het.

Stelling van de maand

Heeft u een mening, wilt u erop reageren?

Laat het ons weten via: info@kerkrentmeester.nl

De stelling:

'Ook kerkrentmeesters hebben af en toe pastorale zorg nodig, individueel en als groep. Dit wordt (door hen zelf en door anderen in de kerk) te vaak onderschat.'

Het uitreiken van onderscheidingen, hoe werkt dat nu?

Tekst & Beeld Wilnanda Hukom

Regelmatig worden ons vragen gesteld over het aanvragen of uitreiken van onderscheidingen. Meestal gaat het dan om vragen van praktische aard, zoals: hoe kunnen we een onderscheiding aanvragen; voor welke onderscheiding komt iemand in aanmerking; wat is de levertijd en kunnen we de onderscheiding ook sneller ontvangen? Soms zijn de vragen meer inhoudelijk van aard: hoe bepalen we nu wie een onderscheiding krijgt en wie niet?

VKB- en PKN-onderscheidingen

Al vele jaren kunnen colleges van kerkrentmeesters bij de VKB onderscheidingen aanvragen voor personen die in hun gemeente een beheersfunctie uitoefenen (denk aan: organisten, koster, kerkrentmeesters, administrateurs, medewerkers van het kerkelijk bureau, etcetera). Er is keuze uit draaginsignes in de varianten brons, zilver, goud en goud met briljant. Ook kan er gekozen worden voor de erepenning in standaard, die sinds een aantal jaren aan het assortiment is toegevoegd. Bij elke onderscheiding leveren wij een oorkonde met daarop de gegevens van de ontvanger.

Naast deze VKB-onderscheidingen biedt de VKB ook PKN-onderscheidingen aan voor personen die een niet-beheersfunctie uitoefenen in de gemeente (denk aan: predikanten, leiding van de zondagsschool of jeugdclubs, ouderlingen, diakenen, etcetera). Deze onderscheidingen zijn er in dezelfde varianten als de VKB-onderscheidingen en kunnen worden aangevraagd door de kerkenraad.

Een keuze maken

Maar voor wie en wanneer vraag je nu precies een onderscheiding aan? Als college (of kerkenraad) bent u hier volledig vrij in. Dat wil zeggen: er is niets verplicht. Op onze website zijn wel richtlijnen te vinden die u kunnen helpen bij het maken van een keuze voor een onderscheiding, maar u maakt hierin zelf altijd de uiteindelijke keuze. Het kan natuurlijk zo zijn dat iemand op basis van het aantal werkzame jaren in aanmerking komt voor een zilveren draaginsigne, maar dat hij of zij een dermate grote inspanning heeft geleverd dat u liever een gouden insigne uitreikt. Dat is geen enkel probleem.

Beleid

Wel is het belangrijk om hierin één lijn te trekken. Zorg er dus voor dat niet de ene organist al bij 25 jaar dienstverband een onderscheiding ontvangt en de andere pas na 40 jaar, of zelfs helemaal niet. Aan te raden is om als college (of kerkenraad) beleid op te stellen over hoe er wordt omgegaan met het uitreiken van onderscheidingen. Dat hoeft niet heel ingewikkeld te zijn. Denk hierbij dan aan de vraag of je als college onderscheidingen wilt uitreiken, en zo ja of je dat doet bij jubilea (bepaal dan ook bij welk jubileum welke onderscheiding hoort; ontvangt iemand een onderscheiding als hij of zij 12,5 jaar in dienst is, of pas bij 25 of misschien 40 jaar) of enkel als iemand zijn functie(s) neerlegt. Je kunt in kaart brengen welke functies in aanmerking komen voor het uitreiken van onderscheidingen of enkel een onderscheiding uitreiken bij heel uitzonderlijke inzet.

Zeker in grotere gemeenten met veel medewerkers en vrijwilligers kan dit het nodige werk met zich meebrengen. Het vereist een goede administratie en zorgvuldigheid. Om niemand te vergeten is het namelijk wel van belang dat bekend is hoe lang iemand al een functie vervult.

Het uitreiken van onderscheidingen is een manier om als college of kerkenraad uw waardering te uiten voor het werk dat de medewerker of vrijwilliger voor uw gemeente doet of heeft gedaan. Maar het is zeker niet de enige manier. Waardering kan – en moet, zou ik willen zeggen – blijken uit veel meer dan enkel het uitreiken van een onderscheiding.

Kijk voor praktische informatie over het aanvragen van onderscheidingen op www.kerkrentmeester.nl/onderscheidingen-insignes/.

► Van Hoogevest Architecten

Tekst Carien van Hoogevest **Beeld** Frank Hanswijk

Van Hoogevest Architecten is vanaf de oprichting van het bureau in 1909 tot nu toe, steeds betrokken geweest bij kerkgebouwen. Vele nieuwe kerken zijn ontworpen door voorgaande generaties. Nu behoren vooral restauraties, verduurzaming en onderhoud van monumentale kerkgebouwen tot de orderportefeuille en ontwerpt het architectenteam nieuwe faciliteiten die nodig zijn voor een breder gebruik of herbestemming van het kerkgebouw. Door deze jarenlange betrokkenheid is een schat aan brede kennis opgebouwd in een team van experts dat wordt gevormd door architecten, erfgoedbouwkundigen en technisch ontwerpers. Je zou kunnen zeggen dat 'kerkenbouw' in ons dna zit.

Verduurzaming van iconische stadskerken

Daarom was het voor ons vanzelfsprekend om mee te doen aan de prijsvraag sublieme schoonheid, sublieme duurzaamheid, een duurzame toekomst van iconische stadskerken. Deze prijsvraag werd in 2021 uitgeschreven door rijksbouwmeester Floris van Alkemade en directeur van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed Susan Lammers. Gezocht werd naar vernieuwende, sublieme verduurzamingsoplossingen die de sublieme schoonheid van deze stadskerken zouden borgen. Tot de betrokken iconische stadskerken behoorde onder andere de Stevenskerk in Nijmegen, de Domkerk in Utrecht, de koepelkathedraal Sint Bavo in Haarlem en het Academiehuis Grote Kerk Zwolle. Vier kerken waar Van Hoogevest Architecten al bij betrokken is of is geweest. Samen met NIBE, NIAG, PHysibuild, The Missing Link en Licht – Joost de Beij werd een interdisciplinair team gevormd met alle kennis in huis voor wat betreft bouwtechniek en bouw fysica enerzijds en ontwerpvisie en -vaardigheid anderzijds.

De kerk als *Third Place*

Wij kwamen door de eerste selectiefase met het concept De kerk als *Third Place* en lieten ons inspireren door het rijke verleden van deze iconische stadskerken, voortbouwend op de traditie van de kerk als hart van de stad waar mensen elkaar al eeuwenlang ontmoeten en samen geloven. De kerk als *Third Place* sluit naadloos aan bij de huidige, gedeelde ambitie van de deelnemende kerken om hun kerkgebouw sterker te willen verbinden met de publieke ruimte. Naast 'thuis' en 'werk' wil men in de kerk een derde plek creëren waar mensen elkaar niet alleen kunnen ontmoeten, maar ook samen kunnen eten, met elkaar kunnen debatteren, samen kunnen genieten van kunst en ook nog eens samen een kaars kunnen opsteken. In de uitwerking hebben wij gezocht naar kleinschalige oplossingen op fijne plekken in de kerk, waarbij warmte op maat wordt geleverd en multifunctionele meubels plaatselijk en flexibel worden ingezet (afbeelding 1). In combinatie met een nieuw verlichtingsplan ontstaan zo comfortabele verblijfsruimtes die geschikt zijn als *Third Place*, terwijl de sublieme schoonheid van het kerkgebouw onaangeraakt voelbaar en zichtbaar blijft.

Grote Kerk Wageningen

Dit concept weerspiegelt de nieuwe tijd waarin kerkbeheerders zoeken naar een flexibel gebruik van de kerkruimte en verduurzaming van kerkgebouwen binnen een passend budget zonder aantasting van monumentwaarde. Een vergelijkbare vraag werd gesteld door de Stichting Oude Gelderse Kerken (SOGK) voor de Grote Kerk in het stadscentrum van Wageningen. De SOGK kocht de kerk in 2017 van de Protestantse Gemeente en verzorgt sindsdien het beheer en de exploitatie. In de periode 2019 – 2020 is de kerk gerestaureerd en verduurzaamd naar ontwerp en onder leiding van Van Hoogevest Architecten. Ook zijn er nieuwe functionele ruimtes ontworpen om de kerk geschikt te maken voor breed maatschappelijk en cultureel gebruik. Het restauratie-technische werk omvatte naast het herstel van de kap, ook het herstel van metselwerk, waarbij de oorlogse, verweerde cementvoegen integraal zijn vervan-

Afbeelding 1: Voorbeeld van een comfortabele verblijfsruimte in het kerkgebouw die geschikt is als *Third Place*

Foto's van boven naar beneden:

Afbeelding 2: Nieuwe houten 'box' in de noordbeuk van de Grote Kerk te Wageningen

Afbeelding 3: Ingekorte houten galerij in het noordtransept

Afbeelding 4: Nieuwe houten stoelen, die flexibel gebruik van de Grote Kerk mogelijk maken

gen. Een duurzame manier van verwarmen is gerealiseerd door onder de hardstenen tegelvloer een nieuwe betonvloer te maken met vloerverwarming. Een belangrijke energetische verbetering is gerealiseerd door het glas-in-lood te voorzien van een beschermende voorzetbeglazing.

Oude en nieuwe tijdlagen

De Grote Kerk is gebouwd op de grondvesten van een romaanse voorganger en in fasen uitgegroeid tot een laatgotische kruiskerk. De kerk is in de Tweede Wereldoorlog zwaar beschadigd geraakt en naar ontwerp van architect Ad van der Steur (1893 – 1953) in de wederopbouwperiode voorzien van nieuwe galerijen in het noord- en zuidtransept, nieuwe houten banken, nieuwe entreeportalen en scheidingswanden.

Bij de recente restauratie zijn opnieuw toevoegingen gedaan die een breder gebruik mogelijk maken en die een zichtbaar nieuwe tijdslaag vormen. Zo is in de noordbeuk op verdiepningsniveau een 'box' ingebouwd die aan de voorzijde over de volledige hoogte is voorzien van glas (afbeelding 2). In deze ruimte kan men ongestoord vergaderen zonder hinder van andere activiteiten in de kerk, terwijl men een verrassende doorkijk heeft over de lengteas van de noordbeuk. De inbouw steunt op een constructie, die is verborgen achter een bestaande houten scheidingswand, welke schuifbaar is gemaakt om de achterliggende ruimte bij de kerkbeuk te kunnen betrekken. In het noordtransept is de houten galerij ingekort (afbeelding 3) ten behoeve van een nieuwe uitgiftebalie waar gebruikers thee en koffie én een maaltijd kunnen krijgen. In de aangrenzende nevenruimte werd daartoe een professionele keuken ingebouwd. Voor een flexibel gebruik van de kerk is een belangrijk deel van de oude en statische kerkbanken vervangen door makkelijk verplaatsbare, nieuwe houten stoelen (afbeelding 4). Delen van de verwijderde banken zijn hergebruikt in de wanden van de nieuwe 'box' in de noordbeuk, waardoor een interessante vervlechting is ontstaan tussen een oude en nieuwe tijdslaag. In de westelijke travee onder de orgeltribune zijn voldoende nieuwe toiletvoorzieningen gemaakt om de ontvangst van grote aantallen bezoekers mogelijk te maken. De Grote Kerk Wageningen heeft naast het breed culturele gebruik de kerkelijke functie voor de zondagen weten te behouden en is met deze restauratie en herinrichting op verantwoorde wijze voortbestemd.

Jan Willem Overvliet

Tekst & Beeld Bert van Rijssen

Jan Willem Overvliet (Dedemsvaart, 1961) studeerde theologie in Kampen. Na zijn afstuderen werd hij gemeentepredikant in Nagele/Tollebeek, daarna in Hardenberg-Heemse en vervolgens in Nijkerk. Vorig jaar werd hij beroepen als predikant in de Protestantse Gemeente te Rheden.

Hoe kijk je tegen kerkbeheer aan? In hoeverre moet een predikant daarin een actieve rol spelen?

"Dat verschilt wel per gemeente en heeft ook te maken met de grootte van de gemeente. In grotere gemeenten zijn voldoende mensen voor ieder beleidsterrein. Maar in mijn eerste gemeente was de kerkenraad heel klein en deden we veel samen. Toen ik de eerste keer de jaarrekening zag, voelde ik mij bezwaard dat er zoveel van het ingezamelde geld naar mij toe ging. In die gemeente werd in de vacante periode altijd gespaard om in de jaren daarna weer een predikant te kunnen betalen. Na vijf jaar voelde ik mij moreel verplicht om op zoek te gaan naar een andere gemeente. Zo zou de financiële last van de gemeente niet te hoog worden."

*Dominee Jan
Willem Overvliet*

"Ik heb ook in een gemeente gewerkt waarvan de voorzitter van het college van kerkrentmeesters mij voorzichtig het advies gaf om me wat minder zorgen te maken over de financiën. Daar moest ik wel even over nadenken en toch was het een goed advies. Als je je heel erg druk maakt over het geld, over kosteren of gebouwen, kun je gemakkelijk het plezier in je werk verliezen. En daarom is het ook goed, dat je je als predikant met name toelegt op je pastorale taak en op het uitleggen van de Bijbel."

Is kerkbeheer volgens jou een geestelijke aangelegenheid of een zakelijke?

"Beide. Geld en gebouwen moeten ten dienste staan van de opbouw van de gemeenschap en geen doel in zichzelf

zijn. Ik heb daarin wel een verandering gezien. Ik heb een keer meegemaakt dat er aan het eind van het seizoen een gezellige avond werd georganiseerd voor ambtsdragers. Dit werd niet in de ruimte van de kerk gedaan want dat kostte te veel. Alle kopjes koffie moesten worden afgerekend bij de koster. Dus hielden we het maar bij iemand thuis. Dat stond mij tegen. Een kerk is van de gemeente en die moet er zoveel mogelijk met plezier gebruik van kunnen maken. In de kerk waar ik nu werk, zijn vrijwillige kosteren. Die zijn financieel niet afhankelijk van hun taak en denken heel plezierig mee in wat mogelijk is."

Wij (VKB) wijzen kerkrentmeesters juist op de extra inkomsten die je kunt genereren uit gebouwenverhuur en catering. "Eens, maar ik vind dat je dit soort extra inkomsten niet bij je eigen gemeenteleden moet halen. Een beetje zakelijke opstelling mag best maar je handelen moet ook wel gericht zijn op gastvrijheid. Anderzijds verbaas ik mij wel over de lage tarieven die soms bij huwelijken en uitvaarten aan gemeenteleden worden berekend, dat zou best wel meer mogen zijn als je ziet hoe hoog de andere kosten van die gebeurtenissen zijn."

En wij zeggen juist dat geld en gebouwen ten dienste staan van de verkondiging van het woord, niet in eerste plaats van de opbouw van de gemeenschap.

"Ook weer eens, maar de verkondiging van het woord heeft ook als doel de gemeenschap op te bouwen. Kijk maar naar Paulus die daar bij voortduring de nadruk op legt."

"Als je je heel erg druk maakt over het geld, over kosteren of gebouwen, kun je gemakkelijk het plezier in je werk verliezen."

Leiding geven aan een gemeente heeft ook altijd te maken met het sturen van de middelen, waaronder geld.

"Jazeker. In deze tijd vind ik het bijvoorbeeld belangrijk dat je voor je activiteiten ook fijne aangename ruimtes beschikbaar hebt. Dat geldt voor een kerkzaal maar ook voor een vergaderzaal. Mensen besteden veel meer geld

aan huizen en inrichtingen. De simpele kale lokaaltjes van vroeger, daar wordt niemand blij van."

Hoe zie jij jezelf? Als manager, ondernemer, bestuurder of coach?

"Als predikant doe je automatisch mee in het besturen van de kerk door lid te zijn van de kerkenraad. Ik vind dat ook belangrijk, dat je samen de belangen van de kerkgemeenschap behartigt. Sommige predikanten hebben leiderschap van nature wat sterker in zich dan anderen. Je moet wel oppassen dat je als professional niet teveel jouw stempel op alles wilt drukken. Alsof het jouw privé-kerk is. Wat mij betreft: zie elkaar als gelijkwaardig. En als er keuzes worden gemaakt waar jij niet blij van wordt, blijf dan niet mokken. Dominees die zich als managers gaan gedragen of managers die actief worden in het kerkenwerk krijgen vaak binnen de kortste keren conflicten. Mensen laten zich niet dwingen."

"Geld en gebouwen moeten ten dienste staan van de opbouw van de gemeenschap en geen doel in zichzelf zijn."

Hoe sta je tegenover geldwerving?

"Ik heb veel waardering voor de geldwerfers. Zonder hen heb ik geen traktement en kan ik mijn werk niet doen. Er zijn predikanten die actief het gesprek aangaan met mensen die niet of maar heel weinig betalen. Zo helpen ze actief mee met de geldwerving. Ik doe dat liever niet. En ik wil liever ook niet weten wat mensen precies financieel bijdragen aan de kerk want dan ga je hen er toch op aankijken. Er zijn vast mensen die zakelijk gesproken veel meer kosten dan dat ze bijdragen. Dat is jammer maar ik ben er niet jaloers op. Ze hebben kennelijk niet meer geloof/hoop/liefde."

Dit nummer van Kerkbeheer gaat onder andere over vergroening van de pastorie. Jij hebt vóór je verhuizing naar je huidige gemeente je huis helemaal vergroend. Kun je daar iets over zeggen?

"De Protestantse Gemeente Rheden had de pastorie aan de vorige predikant verkocht. Ze wilden wel een nieuwe kopen maar daar zou veel tijd overheen gaan en er stonden maar weinig huizen te koop. Ik heb toen zelf in een naburig dorp een huis gekocht. Mijn broer is gestopt met zijn werk als ingenieur en is heel geïnteresseerd in verduurzaming; hij heeft mij veel geholpen en geadviseerd. We hebben vloerverwarming en een warmtepomp geïnstalleerd, en hier en daar triple glas. En veel zonnepanelen op het dak. De woning had al dubbel glas en de vorige eigenaar had de vloer en het dak al extra geïsoleerd. Met deze maatregelen konden we helemaal van het gas af; de leiding werd dan ook vanaf de weg weggehaald. De benedenverdieping wordt met de vloerverwarming verwarmd, bo-

ven hebben we radiatoren. We kunnen het huis daarmee comfortabel verwarmen. Ik kan zo'n warmtepomp iedereen aanraden en hoop dat mijn kinderen er ook een gaan aanschaffen. Je hebt een heel constante warmte. Wat mij betreft hadden we eerder moeten stoppen met het verstoken van gas uit Groningen."

"Een beetje zakelijke opstelling mag best, maar je handelen moet ook wel gericht zijn op gastvrijheid."

Wat doet je eigen college aan verduurzaming, en wat zou je eigenlijk willen?

"Ik heb nog geen goed beeld van wat er in Rheden aan verduurzaming wordt gedaan. Het kerkgebouw is een middeleeuws monument waar niet veel mogelijkheden zijn, wel hebben ze er vloerverwarming aangelegd en dat is heel fijn. In mijn vorige gemeente is de kerk helemaal verbouwd en daar zijn toen ook energiebesparende maatregelen getroffen. Maar in de grote kerkzaal hebben ze niet gekozen voor dubbelglas. De kosten wogen niet op tegen de energiebesparing. Net als de overheid, kunnen kerken en verenigingen goedkoper gas en elektriciteit krijgen. Dat vind ik jammer. Zo is er niet genoeg stimulans om zuiniger met energie om te gaan. Mijn wens is, dat dit op korte termijn gaat veranderen. Het zal wel een grote uitdaging zijn om oude monumentale kerkgebouwen dan nog als ontmoetingsplek in de winter aangenaam te laten zijn. Wat mij betreft zou de overheid daar ook meer een actieve rol in mogen spelen. Wat doen we anders met al die prachtige monumenten uit het verleden?"

Wat zou je nog aan onze lezers, de kerkrentmeesters willen meegeven?

"Ik wens kerkrentmeesters veel plezier toe in hun werk. Mijn waardering voor hen is over het algemeen heel erg groot. Het valt niet altijd mee om iedereen te vriend te houden en door de afname van de kerkelijke betrokkenheid moeten er soms lastige keuzes worden gemaakt."

Uit het bestuur

Oogst van een half jaar besturen

Tekst & Beeld Jos Aarnoudse

Vanaf de zomer van 2021 is er door het bestuur van de VKB veel werk verricht. Dat heeft alles te maken met de aanstaande wisseling van de wacht in 2022 op het VKB-bureau. Dat is tevens het jaar dat het huidige beleidsplan afloopt. Parallel werd in dat najaar gewerkt aan het uitwerken van samenwerkingsprojecten met de Dienstenorganisatie op het gebied van kerkbeheer. Dat alles werd door het bestuur gepresenteerd op de Ledenraad van 18 december 2021. Dat moest helaas wel weer digitaal, vanwege de corona-winterdip. De Ledenraad stemde in met het perspectief dat het bestuur schetste.

Perspectief en beweging

Het bestuur is dit najaar met een aantal strategische bijeenkomsten voor zichzelf flink bezig geweest met de toekomstige richting van de VKB. Dat heeft alles te maken met de ontwikkelingen in de kerk, maar ook intern met het aanstaande vertrek in 2022 en 2023 van een aantal medewerkers op het bureau (waaronder de directeur). Tevens loopt het huidige beleidsplan af in 2022.

Diverse vingeroefeningen, die van belang zijn voor een samenhangend strategisch beraad, lagen ter tafel. Het gaat om de samenstelling van de bureau-formatie vanaf 2022, maar ook om het profiel van een nieuwe directeur. Die hangen samen met de nadere profilering van de VKB en de communicatie naar jongere kerkrentmeesters, zonder de oudere te kort te doen. De financiële ontwikkeling van de vereniging, de samenwerking met andere partijen (Dienstenorganisatie, SKIN, Federatie van Diaconieën, VKB-partners), het ontwikkelen van een nieuw beleidsplan 2023-2027: het zijn zaken die met elkaar samenhangen.

Het bestuur heeft een duidelijke richting bepaald (accent op vereniging van kerkrentmeesters in plaats van vereniging van colleges van kerkrentmeesters) en een duidelijke positionering op bovenplaatselijk niveau in kerkrentmeesterlijke zaken die het kerk-zijn raken. De Ledenraad heeft deze richting op 18 december 2021 onderschreven.

Communicatievernieuwing

Het bestuur vindt de input van het strategische communicatiebureau Buro Dirigo vanaf zomer 2021 helpend en passend gevonden bij de keuzes waar het bestuur voor stond. De uitwerking is een goede drager geworden voor de merkpositionering. Vanuit het bureau zullen mevrouw Hukom en de heer Van Bergeijk de dragende medewerkers worden naast de directeur om zaken samen met Buro Dirigo in 2022 vorm te geven. Het gaat om een update van de *looks & feels* van de VKB en om een prioritering van nieuwe 'uitzendkanalen'.

Ook wordt er een onderzoeksmatig monitortraject ontwikkeld, om door de tijd heen te kunnen 'meten' wat wordt bereikt qua bekendheid en betrokkenheid.

Samenwerking Dienstenorganisatie en VKB

Het bestuur volgde nauwgezet de uitwerking van de samenwerking tussen VKB en Dienstenorganisatie op het gebied van kerkbeheer. Het gaat om de uitwerking van de samenwerkingintentie zoals die in december 2020 is ondertekend. Bij geldwerving zijn de aanbevelingen vanuit de expertmeeting van oktober 2021 leidend, zie onder. Wat betreft het gebruik maken van sturingsinformatie vanuit FRIS en het werven van aanvullende data door de VKB: daarin is een modus gevonden. Het betreft de vulling van gewenst instrumentarium om gemeenten te helpen op het pad van Toekomstgericht Kerkbeheer. De VKB en de Dienstenorganisatie hebben de intentie om gezamenlijk een functionaris voor dit gebied aan te stellen, die formeel in dienst zou komen van de VKB, maar werkend is voor beide organisaties. Rond training en toerusting, is het bereik van de VKB onder kerkrentmeesters in 2021 enorm vergroot (mede door de inzet van de heer Van Bergeijk). Dit gebeurt in goede samenwerking met de nieuwe functionaris 'leren' binnen de Dienstenorganisatie. Rond de beleidsvelden 'mensen' en 'gebouwen': ook daar werd en wordt op het gebied van arbeidsvoorwaarden, maar ook rond het opstellen van een hernieuwde protestantse visie op het kerkgebouw intensief samengewerkt. Kortom: er zijn tegen het einde van 2021 genoeg stukken op het bord verschenen om één en ander in een samenwerkingsovereenkomst te vervatten, die begin 2022 beklonken zou moeten kunnen worden.

Pilot en onderzoek Toekomstgericht Kerkbeheer

Het bestuur nam in het najaar van 2021 kennis van een aangepast concept plan van aanpak rond een pilot met tien gemeenten, en keurde dat goed. Inmiddels is er door de impact van corona in de winter (mede op onze kan-

toorformatie) weer vertraging in de uitvoering opgelopen. De eerste versie van de jaarlijkse VKB uitvraag naar aanvullende gegevens (moet een jaarlijkse gebeurtenis worden in november van het jaar) is in de kerstvakantie de deur uit gegaan. Aanpassingen aan de database om de binnenkomende gegevens makkelijk te kunnen verwerken, vroegen meer tijd dan verwacht.

Verenigingszaken Ledenraad 18 december

De vernieuwde statuten zijn 2 september 2021 bij de notaris gepasseerd. Er is in het bestuur een aantal wijzigingen van het Huishoudelijk Reglement vastgesteld en ook door de Ledenraad van 18 december goedgekeurd. Het betreft een regeling rond de financiën van de Afdelingen en een verheldering van de wijze van voordragen van bestuursleden vanuit de Afdelingen. Daarnaast werd een document waarin criteria voor de toekenning van een erelidmaatschap aan de Ledenraad van 18 december voorgelegd.

Redactieraad

Mevrouw Yvonne Teitsma zal mevrouw Mirjam Nieboer opvolgen als redactieraadslid *Kerkbeheer* en als vertegenwoordiger van de VKB in de RPG. Ook de heer Riemersma is gestopt als redactieraadslid. Voor hem is mevrouw Marijke de Heer benoemd. De redactieraad zal in het kader van de communicatievernieuwing verbreed worden naar 'Adviesraad Communicatie'. Het magazine *Kerkbeheer* zal een belangrijke rol blijven vervullen, maar naast steeds meer andere uitingen.

Voortgang rond orgels en begraafplaatsen

Er is voortgang geboekt rond de kwestie op welke manier

invulling kan worden gegeven aan het kerkordelijke voorschrift dat bij aanpassingen aan een orgel er deskundig advies verplicht is. Naar aanleiding van een advies van het Generaal College voor de Kerkorde (GCKO) is er door de VKB in samenwerking met het Generaal College voor de Behandeling van Beheerszaken (GCBB) na consultatie van de Commissie Orgelzaken een voorstel gemaakt aan het moderamen van de synode inzake de aanpassing van regelgeving rond orgeladviezen. Ook lijkt het CIVO meer en meer draagvlak te krijgen als instantie die de betreffende orgeladviseurs zal certificeren.

Ten aanzien van de grafrechten is met het GCBB overeen gekomen dat er voor begraafplaatsen die in concurrentie verkeren een dispensatieregeling zal komen.

Drie expertmeetings

Dit najaar werden er drie inhoudelijke expertmeetings door de VKB georganiseerd. Over 'geldwerving', 'de toekomst van de pastorie' (beide in Dubbeldam) en 'de ontwikkeling van het pastorale beroep' (in Amersfoort). Doel van deze expertmeetings is om de VKB en samenwerkende partijen materiaal te geven om bij belangenbehartiging en dienstverlening mogelijk het beleid te vernieuwen en aan te scherpen. De thema's zijn actueel en komen zeker de aankomende tijd terug in het werk van de VKB. U kunt de rapportages vinden op de website van de VKB: <https://www.kerkrentmeester.nl/vkb-spreekt-zich-uit/>.

Het VKB bestuur vergadert online met het bestuur van de Federatie van Diaconieën

Afscheidsinterview Jan Dirk Wassenaar

Ruim 15 jaar voorzitter van de Commissie Orgelzaken

Tekst & Beeld Nico de Jong

Eind 2021 heeft ds. Jan Dirk Wassenaar het voorzitterschap van de Commissie Orgelzaken (COZ) neergelegd. Een officieel afscheid volgt nog tijdens de najaarsexcursie die we in september hopen te houden. Al ruim 15 jaar (vanaf 2006) is Wassenaar COZ-lid, waarvan 10 jaar als voorzitter. Ik denk dat ik namens alle COZ-leden en adviseurs spreek als ik zeg dat Jan Dirk als voorzitter zijn taak op zeer bekwame, maar ook op uiterst prettige en correcte wijze heeft vervuld. Nu het stokje is overgedragen aan de nieuwe voorzitter vonden we het als redactie wel een goed moment om eens met hem in gesprek te gaan.

Wat heb je met orgels en hoe ben je bij de COZ betrokken geraakt?

"Van huis uit ben ik met het orgel opgegroeid. Ik herinner me dat ik destijds ben gevraagd door ds. Ab Noordegraaf, die toen in de commissie zat. We kenden elkaar vanuit de werkgroep 'Kerk en Prediking' van waaruit destijds jaarlijks een boek werd uitgegeven dat predikanten konden gebruiken bij de preekvoorbereiding."

Terugkijken

Hoe kijk je terug op de afgelopen periode?

"Aankankelijk had ik enige moeite om thuis te raken in het orgelwereldje binnen de COZ. Anderzijds vond ik het zeer boeiend als ik bijvoorbeeld denk aan de contacten met de adviseurs (tijdens vergaderingen en evaluatiegesprekken), aan de bezoeken aan orgelmakers en aan andere contacten in het land vanuit de COZ. Ik noem hier als voorbeeld het jaarlijkse bezoek aan de orgelspecialist van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Overigens heb ik altijd met veel plezier samengewerkt met de COZ-leden, de medewerkers van het bureau en de bestuursleden van de VKB."

De Commissie Orgelzaken

Kun je kort omschrijven waar de COZ voor staat en wat haar taak is?

"De COZ heeft in de personen van de aan haar gelieerde adviseurs alle expertise in huis die kerkrentmeesters nodig hebben om verantwoord met hun pijporgels om te gaan. Vanuit de kerkorde heeft de COZ de taak om kerkrentmeesters te helpen met advies als het gaat om restauratie en onderhoud van kerkorgels en wat daarbij komt kijken. In de praktijk zie je dat bij de meeste kerkrentmeesters onvoldoende kennis en ervaring aanwezig is die daarvoor noodzakelijk is. Dat gebrek aan kennis kun je hen ook niet kwalijk nemen. Ze zijn als vrijwilligers aangesteld en

hebben een groot takenpakket onder hun beheer. Ik ben blij als ik bijvoorbeeld via de classispredikant hoor dat gemeenten vragen hebben over hoe ze met hun orgel moeten omgaan. Daar zijn we als COZ juist voor! Belangrijk is dat men op de hoogte is van welke route moet worden gevolgd. Soms komt het voor dat een college al klaar staat om een offerte goed te keuren terwijl er, als ze in een eerder stadium advies hadden ingewonnen, een ander en uiteindelijk beter besluit zou zijn genomen. Als voorbeeld: het komt wel eens voor dat wordt gekozen voor de offerte die het goedkoopst is, terwijl dat achteraf een slechte keuze blijkt te zijn. Goedkoop is soms ook duurkoop, vooral op de lange termijn. Denk ook aan bepaalde regelgeving waar je rekening mee moet houden als je een orgel gaat restaureren. Soms kan de COZ ook een bemiddelende rol vervullen als er conflicten ontstaan."

Ontwikkelingen

Welke belangrijke zaken/ontwikkelingen hebben zich tijdens de afgelopen 15 jaar binnen de COZ voorgedaan?

"Er zijn twee belangrijke zaken die beleidsmatig onze aandacht vroegen. Dat zijn de aanscherping van de kerkordelijke verankering van het orgeladvies en de certificeringsregeling voor de orgeladviseurs. Als ik op beide onderwerpen terugkijk, vraag ik me wel eens af of het besluit van de kerk om het orgeladvies te 'outsourcen' wel verstandig is geweest. [Sinds 2001 is de COZ actief als een commissie van de VVK/VKB als vervanger van de Hervormde Orgelcommissie die tot 1999 actief was, red.] Als de kerk dit destijds binnenshuis had gehouden, was de orgelcommissie waarschijnlijk effectiever geweest dan nu min of meer extern, formeel buiten de kerk. De huidige COZ heeft minder invloed op de plaatselijke gemeente dan dat bij de Hervormde Orgelcommissie het geval was, denk ik. Dat vind ik nog steeds wel jammer."

Ds. Jan Dirk Wassenaar onder het orgel in de Dorpskerk te Hellendoorn

Toekomst van het kerkorgel

Hoe zie je de toekomst van het kerkorgel in de Protestantse Kerk?

"Hier ben ik niet zo optimistisch over. Ik denk dat we binnen de kerk steeds meer andere instrumenten dan het kerkorgel gaan gebruiken. Daar kun je theologisch niets tegenin brengen. Maar een combo brengt mijns inziens toch een andere sfeer binnen de liturgie en boet naar mijn mening gauw in aan kwaliteit. Daarnaast is er in toenemende mate binnen de kerk een tekort aan goede organisten. In die zin ben ik in mijn kerkelijke gemeente gezegend met twee professionele organisten van wie er een ook lid is van de COZ (Dick Sanderma). Dat is niet alleen van belang voor het orgelspel zelf, maar heeft ook te maken met de liturgie. Bij een vesper bijvoorbeeld kan er overleg zijn over welke orgelliteratuur bij het thema zou kunnen passen. Sparren tussen organist en predikant over de muziek in de liturgie vind ik bijzonder nuttig en zou ik niet graag missen. Helaas is het in veel PKN-gemeenten anders. Om het tij te keren is opleiding van jonge organisten en financiering noodzakelijk. En niet onbelangrijk: geeft de kerkenraad van de gemeente hieraan prioriteit?"

Verbeterpunten

Wat zou je anders hebben gedaan als je terugkijkt op de afgelopen periode?

"Het klinkt wellicht wat hoogmoedig, maar ik kan niet zeggen dat we binnen de COZ significant hebben gefaald. De band met het (hoofd)bestuur van de VKB was jarenlang een personele band [vertegenwoordiging van een bestuurslid in de COZ, red.], de laatste jaren lukte dat niet meer. De contacten met het bestuur waren op cruciale momenten altijd goed."

"Wellicht hadden we als commissieleden soms nog wat frequenter contact kunnen houden met de plaatselijke

gemeenten voorafgaand aan, bij het starten van en tijdens de looptijd van de orgelprojecten. Enkele projecten werden slepend en daarbij hadden we als commissie achteraf gezien alerter kunnen zijn."

Uitdagingen

Welke uitdagingen zie je nog voor de VKB/COZ in de komende tijd?

"Omdat veel kerken aan de eredienst worden onttrokken zie ik wel een bedreiging dat orgels het risico lopen om vogelvrij te raken. Dan doel ik met name op orgels die geen monumentale status hebben en daardoor niet beschermd zijn. Er zijn nog vele orgels die niet van rijkswege beschermd worden, maar wel zeer waardevol zijn en daarom behouden moeten worden. Helaas kunnen we als COZ het proces van afstoten van kerkgebouwen niet keren. Verder houden we als commissie de uitdaging om in beeld te blijven bij de kerkrentmeesters. De VKB kan hier ook een rol spelen. Enerzijds door aandacht te vragen voor onze brochure ('Zorg voor het orgel') en anderzijds door het orgel bij de toerusting aan kerkrentmeesters als onderwerp te agenderen." [nmiddels is een webinar over orgels gepland in de komende maanden, red.]

Advies voor kerkrentmeesters

Heb je nog een goede aanwijzing of een advies voor de kerkrentmeester van 2022 met een pijporgel in de kerk?

"Ga niet gelijk op eigen houtje aan de slag met je kerkorgel, maar laat je goed informeren door de COZ en haar adviseurs. Kerkrentmeesters zijn vaak volledig te goeder trouw. Maar vaak is er veel onwetendheid over de procedures en hoe je het beste een restauratie kunt aanvliegen. Die onwetendheid is ook vaak het gevolg van wijzigingen in de samenstelling van het college, kerkrentmeesters treden na verloop van tijd af. Vroegtijdig contact met de COZ zal het project ten goede komen. Dat kan bijvoorbeeld door het aanvragen van een beknopte inspectie."

Tot slot

Slotopmerking?

"Na 15 jaar is het wel eens tijd om het stokje over te dragen. Ik hoop dat mijn opvolger net zoveel genoegen beleeft aan het voorzitterschap als ik!"

■ Teruggaaf energiebelasting - ontvang geld terug

Tekst Adam van Bergeijk **Beeld** Pixabay

ANBI-instellingen (waaronder kerkgebouwen) en multifunctionele centra kunnen een deel van de betaalde energiebelasting terugkrijgen van de Belastingdienst. De teruggaaf is 50% van de energiebelasting die de energieleverancier in rekening heeft gebracht, minus de heffingskorting. Het verzoek moet binnen dertien weken nadat de eindfactuur is ontvangen, worden ingediend.

nog niet eerder hebben aangevraagd, doen er goed aan om te informeren of er met terugwerkende kracht over voorgaande jaren ook kan worden terugontvangen. Er zijn kerkrentmeesters die met succes een deel van de betaalde belasting tot 5 jaar terug wisten te ontvangen.

Agenda bijhouden

De belangrijkste voorwaarde is de 70%-regel. Minstens 70% van de tijd en de vloeroppervlakte moet voor de eredienst of openbare bezinningsbijeenkomsten van levensbeschouwelijke aard worden gebruikt, wil er met succes een beroep op teruggaaf worden gedaan. Wil dit met succes worden aangetoond, dan is een agenda behulpzaam. Mocht er door de autoriteiten worden getwijfeld aan het percentage dan is het aan de aanvrager om daarvoor het bewijs te leveren. Een agenda of boekingsysteem waarin de namen van de activiteiten staan vermeld, is hierbij behulpzaam.

Meeste colleges doen aanspraak op teruggaaf

De poll in de nieuwsbrief van januari gaf een duidelijk beeld: de meeste colleges van kerkrentmeesters vragen een deel van de betaalde energiebelasting terug van de Belastingdienst. Bijna 100 respondenten hebben gereageerd op de vraag wie er energiebelasting terugvraagt. Er waren ook kerkrentmeesters die per e-mail reageerden; zij wilden graag weten op welke wijze er aanspraak op de teruggaaf kan worden gedaan en hen hebben we op weg geholpen. Weer anderen gaven aan dat een bureau of instelling deze aanvraag voor hen indient. Dat kan natuurlijk ook, maar daarbij betreft het geen gratis dienstverlening en om de aanvraag zelf in te vullen kost zeker niet teveel moeite. Naast adresgegevens moeten er meterstanden worden ingevuld en wordt er gevraagd om wat voor soort instelling het gaat (religieuze instelling).

Weinig werk

Het is niet veel werk om zo'n aanvraag in te vullen en op te sturen. Een deel van de energiebelasting kan op deze wijze worden teruggevraagd. Kerkrentmeesters die het

Meer informatie

Meer informatie, de voorwaarden en het aanvraagformulier is te vinden op de website van de Belastingdienst: www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/zakelijk/overige_belastingen/belastingen_op_milieugrondslag/teruggaafregelingen/teruggaafregeling_energiebelasting.

Of scan onderstaande QR-code.

De aanvraag op deze pagina is voorzien van een toelichting, zodat er zonder veel moeite kan worden begrepen wat er wordt bedoeld. Natuurlijk kunnen medewerkers van het VKB-bureau in Dordrecht ook helpen.

■ Pastorieën en kosterswoningen per 2022 ook in de SIM-regeling opgenomen

De Subsidieregeling instandhouding monumenten (SIM) is recent gewijzigd. Een belangrijke wijziging is dat na de evaluatie van de regeling ook is besloten om kerkelijke dienstwoningen in kerkelijk gebruik zoals pastorieën en kosterswoningen in de regeling op te nemen. Daarnaast wordt aanvullend subsidie verstrekt voor de uitvoering van een verduurzamingsonderzoek voor monumentale gebouwen.

Aanvragen kunnen worden ingediend tussen 1 februari en 31 maart. Voor meer informatie zie het nieuwsbericht op de website van de RCE:

<https://www.cultureelerfgoed.nl/actueel/nieuws/2021/12/22/regeling-voor-instandhoudingssubsidie-verandert>.

■ FRIS: nieuwe tools voor iedereen, uitzonderingen voor kleine gemeenten

Van heel kleine gemeenten en diaconieën binnen de Protestantse Kerk worden soms onevenredig veel gegevens en controles gevraagd in de kerkelijke administratie. Voor deze micro's zijn er nu een aantal uitzonderingen gemaakt die ook in FRIS worden verwerkt.

Micro's hebben geen personeel in dienst, hebben geen of vrijwel geen beleggingen en een gering bedrag aan baten. Daarom heeft het GCBB besloten voor deze micro-gemeenten en -diaconieën een uitzondering te maken op een aantal onderdelen in de richtlijn, die meteen van toepassing worden op de jaarrekening 2021:

- Er wordt slechts een beknopt bestuursverslag of toelichting gevraagd op de jaarrekening en geen uitgebreid bestuursverslag;
- De verklaring van de kerkenraad wordt beperkt;
- De controlevragen aan de (kas)controlecommissie worden beperkt.

Bijna de helft van de diaconieën en ook sommige gemeenten zullen daar veel baat bij hebben. Voor overige gemeenten en diaconieën wijzigt er voorlopig niets. De details worden op dit moment uitgewerkt. Daarna zal FRIS eind maart of begin april worden aangepast.

Ook heeft FRIS handige nieuwe mogelijkheden voor alle gemeenten. Welke dat zijn leest u in het volledige bericht op de website van de PKN: <https://www.protestantsekerk.nl/nieuws/fris-nieuwe-tools-voor-iedereen-uitzonderingen-voor-kleine-gemeenten/>.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

■ Kerkenvisie: dialoog over driekwart gebedshuizen

Welk religieus erfgoed is belangrijk om te bewaren voor de toekomst, waarom en hoe? Het nieuwe beleidsinstrument kerkenvisie helpt gemeenten en kerkeigenaren bij deze vragen.

Door de kerkenvisies wordt strategisch nagedacht over meer dan driekwart van alle gebedshuizen in Nederland (kerken, synagogen, moskeeën en tempels). Het instrument is recent geëvalueerd onder gemeenten en kerkeigenaren. Beide groepen waarderen dat het onderlinge gesprek in beweging komt en onderkennen dat ze elkaar nodig hebben voor een vervolg.

Van 1 januari 2019 tot en met 31 maart 2021 konden gemeenten hiervoor financiële ondersteuning aanvragen bij het ministerie van OCW. Bijna 70 procent van de gemeenten maakte daar gebruik van. Het programma Toekomst Religieus Erfgoed bood steun bij het opstellen van de kerkenvisies. Twee derde van de respondenten gaf aan dat een impuls van de rijksoverheid een stimulerend effect had. Zonder de financiële bijdrage was er onvoldoende capaciteit, kennis en middelen om de opgave voor kerkgebouwen op te pakken.

Visies resulteren in concrete resultaten

Gemeenten en kerkeigenaren zijn vrij om zelf vorm te geven aan een kerkenvisie. Die vrijheid is goed bevallen, zo blijkt. In het begin is het vaak even zoeken naar een aanpak die past bij de gemeente en bij de kerkeigenaren. De visies die al afgerond zijn, laten zien dat ze worden vertaald in allerlei concrete afspraken, producten, acties en voorzieningen. Precies waar met de introductie van het instrument kerkenvisie ook op gehoopt was.

Kerkeigenaren kijken vooruit

De resultaten van beide evaluaties komen over het algemeen overeen. Toch zijn er ook enkele verschillen. Zo is er onder kerkeigenaren meer terughoudendheid ten aanzien van deelname aan het kerkenvisieproces. Aan de andere kant geven kerkeigenaren aan dat het kerkenvisietraject op een heel goed moment is gekomen. Naar de toekomst toe ziet men de verbindende rol en de inbreng van kennis vanuit de lokale overheid als cruciaal voor het vervolg.

Lees het gehele bericht op de website van de RCE: <https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/religieus-erfgoed/nieuws/2022/01/14/kerkenvisie-dialoog-over-driekwart-gebedshuizen>.

Terugblik Actie Kerkbalans 2022

Tekst Bert van Rijssen **Beeld** Kerkbalans

Als het goed is hebben de gemeenten nu (half februari) de Actie Kerkbalans afgerond: de toezeggingen zijn opgehaald en de organisatoren zijn de inkomsten aan het totaliseren om zo snel mogelijk de uitkomsten aan de leden van de gemeente te kunnen melden.

Dat tijdig informeren van de leden is belangrijk: het laat zien dat het Kerkbalanskader in de gemeente alert en professioneel bezig is, de bijdragers serieus neemt en de bijdragen met dank aanvaardt. Het bericht hoeft niet altijd goed te zijn, veel gemeenten hebben gewoon te maken met dalende inkomsten. Maar de toonzetting van de communicatie op uw website, in het kerkblad of nieuwsbrief mag (en kan) altijd positief zijn. Bijvoorbeeld: "Dankbaarheid overheerst, we kunnen met de toegezegde inkomsten veel mooie dingen doen die we van plan zijn, volgend jaar doen we er een tandje bij en voor dit jaar: misschien hebt u vergeten toe te zeggen of, als uw financiën meevallen, kunt u nog wat meer missen dan toegezegd?"

Ook belangrijk: Bedank uw vrijwilligers! De Actie Kerkbalans was niet mogelijk geweest zonder al die vrijwilligers die de afgelopen weken weer langs de deuren gingen of op een

andere manier hebben meegeholpen. Stuur uw vrijwilligers een bedankkaartje via de e-mail of WhatsApp.

Persmoment 2022

Vrijdag 21 januari presenteerde Actie Kerkbalans de uitkomsten van een onderzoek naar de beleving van de kerk in corona-tijd, de verwachtingen van kerkgangers over de kerk van morgen en het belang van de Actie Kerkbalans daarvoor. Deze digitaal gehouden persconferentie staat nog online op <https://www.youtube.com/watch?v=NREoTYz0R14> en u kunt dus op elk gewenst moment terugkijken. Pim Steenbergen van onderzoeksbureau Citisens gaf tijdens de conferentie een toelichting op het onderzoek. Daarnaast gaven mrg. Gerard de Korte, bisschop van bisdom 's-Hertogenbosch en ds. Trinette Verhoeven, classispredikant van de PKN Classis Utrecht, een reactie op het onderzoek en de betekenis ervan voor kerken in deze tijd.

Belangrijke uitkomsten van het onderzoek: Na bijna twee jaar corona missen kerkgangers het fysieke samenkomen in de kerk het meeste. Bijna de helft van de ondervraagde kerkleden noemt het fysiek aanwezig zijn bij diensten en vieringen als grootste gemis. Dit is een opvallend verschil met vorig jaar, toen het samen zingen het meest werd gemist. In het onderzoek werden kerkleden ook gevraagd naar hun betrokkenheid bij Actie Kerkbalans. Bijna alle kerkleden (93%) zijn bekend met Actie Kerkbalans en driekwart vindt de actie belangrijk voor de toekomst van hun kerk of parochie. Kerkgangers geven vooral graag voor hun plaatselijke kerk en dan met name voor concrete doelen zoals het gebouw en de pastorale beroepskrachten. Daarnaast blijkt dat veel leden (44%) het heel belangrijk vinden als hun kerkbestuur laat weten waar giften voor zijn gebruikt.

Panel Kerkbalans

De Raad voor de Plaatselijke Geldwerving verzamelt informatie over de inkomsten van Kerkbalans bij de gemeenten van de Protestantse Kerk. Dat is nodig om de effecten van het geldwervingsbeleid van die gemeenten te kunnen analyseren: wat werkt wel en wat niet? En die informatie moet tamelijk snel beschikbaar zijn om de actie voor het volgende jaar goed te kunnen voorbereiden. De gegevens uit FRIS komen daarvoor te laat, die zijn pas in de loop van het volgende 'boekjaar' beschikbaar (dus medio dit jaar over de opbrengst 'levend geld' in 2021). Vanwege de afnemende accuratesse van de traditionele 'inlichtingenstaten' heeft de RPG vorig jaar de methode van de gegevensverzameling aangepast. Aan ruim 500 gemeenten die in één of meer van de voorgaande jaren de inlichtingenstaten hadden ingezonden werd gevraagd om jaarlijks, pas als alle toezeggingen binnen zijn, een eenvoudige vragenlijst zo mogelijk online in te vullen. En met de intentie (geen verplichting) om dat minimaal gedurende drie jaar te gaan doen. Inmiddels hebben zo'n 120 gemeenten die toezegging gedaan, en uit de gegevens die ze over de inkomsten Kerkbalans 2020 en 2021 hebben verstrekt mogen we afleiden dat deze methode inderdaad een verbetering is ten opzichte van de inlichtingenstaten. Maar we willen graag het panel uitbreiden naar zo'n 300 gemeenten. Een herhaald verzoek zal dus binnenkort verzonden worden. Wordt u niet uitgenodigd maar zou u ook bereid zijn een eenvoudige vragenlijst gedurende zo mogelijk minimaal drie jaar eenmaal per jaar in te vullen? U bent van harte welkom! U kunt zich aanmelden via info@kerkbalans.nl.

Lakerveld

ingenieurs- & architectuurbureau

herbestemming

restauratie

renovatie

nieuwbouw

Restauratie-architect (GEAR)

Erkend Monumenten Adviesbureau (EMA)

www.lakerveld-noordeloos.nl • 0183 582 600

VAN REE ACCOUNTANTS
registeraccountants en belastingadviseurs

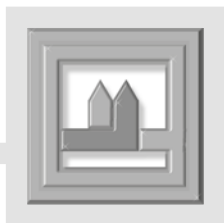
VAN REE. EEN FRISSE KIJK OP UW CIJFERS.

Van Ree Accountants biedt advies op maat voor kerkelijke instellingen en non-profitorganisaties. Als accountants zorgen we er natuurlijk voor dat u over de juiste cijfers beschikt. Onze frisse kijk op uw cijfers levert bovendien verrassende inzichten op. Ontwikkelingen in het resultaat. Opmerkelijke trends. Verslaggeving volgens de PKN richtlijn. Fiscaal advies.

Met een frisse kijk ziet u zoveel meer. Neem gerust vrijblijvend contact met ons op via onze website of info@vanreeacc.nl.

www.vanreeaccountants.nl

AUDIT & ASSURANCE | ACCOUNTANCY | BELASTINGEN | CONSULTANCY
 ALPHEN AAN DEN RIJN | BARNEVELD | DRECHTSTEDEN | LEERSUM | GELDERMALSEN | NIEUWEGEIN | ZWOLLE

Onderscheidingen van de VKB

GOUD MET BRILJANT

toegekend aan:

Cornelis de Haan, Alblasserdam,
50 jaar hoofdorganist en dirigent

Willem Purmer, Heiloo, 45
jaar diverse functies

Maria Hendrika van Mourik-
Schouten, Maas- en Beekdal,
60 jaar organist

C. de Haan, Alblasserdam

M.P. 't Hart, Brielle

GOUD

toegekend aan:

Marco Pieter 't Hart, Brielle,
40 jaar kerkorganist

ZILVER

toegekend aan:

Houkje Vaartjes-de Vries, Gorredijk,
circa 22 jaar administrateur

Jacobus Jan Fraanje,
Leerdam, 25 jaar organist

W. Purmer, Heiloo

H. Vaartjes-de Vries, Gorredijk

EREPENNING

toegekend aan:

Marinus Roeland, Rouveen-
Staphorst, 60 jaar organist

*M.H. van Mourik-Schouten, Maas- en
Beekdal*

J.J. Fraanje, Leerdam

M. Roeland, Rouveen-Staphorst

PKN Onderscheidingen

GOUD MET BRILJANT

toegekend aan:

Herbert Rooze (postuum uitgereikt aan zijn kinderen), Hoogeveen, meer dan 50 jaar predikant

Klaas Gerrit Pieterman, Ulrum-Niekerk-Vierhuizen, 45 jaar predikant

ZILVER

toegekend aan:

Pieter de Jongh, Asperen, 26 jaar preekregelaar

Adrianus Schuijer, Barendrecht, meer dan 21 jaar voorzitter van de Cantorij Carnisse Haven

EREPENNING

toegekend aan:

Karel Frans van den Berg, Hoogeveen, 65 jaar organist

*K.G. Pieterman,
Ulrum-Niekerk-Vierhuizen*

P. de Jongh, Asperen

A. Schuijer, Barendrecht

K.F. van den Berg, Hoogeveen

Uw dossier veilig in de cloud vanaf € 49 met Microsoft365!

- Dossier compleet
- AVG-proof
- Continuïteit gewaarborgd

Geïnteresseerd? Bezoek www.bestuursgemak.nl of mail givanderwal@bestuursgemak.nl

VKB VERZEKERINGEN

De VKB biedt in samenwerking met Mercer Marsh Benefits een breed assortiment aan verzekeringen. Deze verzekeringen zijn op maat gemaakt voor de VKB-leden en hebben zeer scherpe premies. Op de internetsite www.vkb-verzekeringen.nl kunt u verzekeringen afsluiten, schaden melden en informatie handig terugvinden. Voor gemeenten, betrokken medewerkers, predikanten, maar ook vrijwilligers zijn adequate verzekeringen beschikbaar. De meeste VKB-leden maken al gebruik van onderstaande verzekeringen.

- Bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering
- Brandverzekering
- Wettelijke aansprakelijkheidsverzekering
- Rechtsbijstandverzekering
- Werkgeversaansprakelijkheid
- Groepsreis/ongevallenverzekering
- Ongevallenverzekering voor vrijwilligers
- Persoonlijke ongevallenverzekering
- Vervangingsverzekering predikanten
- Verzuimverzekering
- WGA-gatverzekering
- Fraude- en berovingsverzekering

Uw contactpersonen

DIMFIE VAN SUNDERT
010 40 60 520
info.vkb@mmc.com

JOYCE DEN HOLLANDER-OSSEWAARDE
010 40 60 817
info.vkb@mmc.com

